

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET
STATSRÅD Einar Steensnæs

KONGELIG RESOLUSJON

Forskrift om endring i forskrift 27. juni 1997 nr. 653 til lov om
petroleumsvirksomhet

Kongelig resolusjon av 20. desember 2002

(Foredratt av statsråd)

Forskrift om endring i forskrift 27. juni 1997 nr. 653 til lov om petroleumsvirksomhet

1. Innledning og sammendrag

Den norske gassvirksomheten er inne i en omstillingsperiode. Gassforhandlingsutvalget (GFU) ble permanent avviklet fra 1. januar 2002 og selskapene avsetter nå sin naturgass på individuell basis. I forbindelse med delprivatiseringen av Statoil ble det etablert et eget 100% statlig eiet selskap, Gassco AS, som opererer den største delen av gasstransportsystemet og derved sikrer nøytralitet og effektivitet i drift og videreutvikling av dette. Videre har Stortinget vedtatt lovendringer for å gjennomføre reglene i Europaparlaments- og Rådsdirektiv 98/30/EF om felles regler for det indre marked for naturgass (gassmarkedsdirektivet) i nasjonal lovgivning.

I forbindelse med behandlingen av St. prp. nr. 36 (2000-2001) ba Stortinget om at det skulle innledes forhandlinger mellom aktuelle eiere med siktemål å oppnå en ny, enhetlig eierstruktur for rørledninger og transportrelaterte anlegg for naturgass. Et felles eierskap til infrastrukturen vil legge til rette for mer effektiv drift og videreutvikling av transportsystemet. Eierne av rørledninger og behandlingsanlegg for naturgass har meddelt departementet at de er enige om vilkårene for etablering av en ny, enhetlig eierstruktur (Gassled).

Avviklingen av GFU-ordningen og overgangen til selskapsbasert salg, samt gjennomføringen av gassmarkedsdirektivet i nasjonal lovgivning nødvendiggjør endringer i dagens ordning for fordeling av rett til bruk av kapasitet i rørledninger og tilknyttede anlegg for naturgass. Det er viktig at det etableres objektive og transparente betingelser for transport av naturgass på norsk sokkel. Prinsipper for adgang til rørledningene (adgangsregime) vil bli fastsatt ved tilføyelse av et nytt kapittel i petroleumsforskriften. Tariffer vil bli gitt i en egen forskrift fastsatt av Olje- og energidepartementet.

Adgangsregimet som foreslås fastsatt består av et regulert førstehåndsmarked der rett til bruk av ledig kapasitet etter nærmere regler tildeles brukere som har et behørig begrunnet rimelig behov for transport av gass. Tariffen for rett til bruk av kapasitet vil være fastsatt av myndighetene. Videre består adgangsregimet av et annenhåndsmarked der rett til bruk av kapasitet kan overføres mellom brukere etter tildeling i førstehåndsmarkedet, dersom behovene for transport endres.

Gassco tillegges en sentral rolle i det nye gassforvaltningssystemet. Forskriftsutkastet slår fast Gasscos operatøransvar for driften og for samordning av videreutviklingen av dette, samt at Gassco som operatør innen forskriftenes rammer vil være ansvarlig for håndhevelse av adgangsregimet for Gassled. Som en uavhengig aktør med full oversikt

over utnyttelse og utvikling av systemet vil Gassco kunne løse disse oppgavene nøytralt og effektivt.

2. Bakgrunn

Det norske gassforvaltningssystemet har vært gjenstand for betydelige endringer i den senere tid. Disse kan i hovedsak oppsummeres som følger:

- Ved kongelig resolusjon 1. juni 2001 ble det besluttet å avvikle GFU-ordningen med virkning fra 1. januar 2002. Dette innebærer at selskapene etter dette tidspunkt avsetter sin naturgass på individuell basis.

- I forbindelse med behandlingen av St. prp. nr. 36 (2000-2001), vedtok Stortinget 26. april 2001 å opprette et uavhengig statlig eid transportselskap for gass og at operatørskapet for rørledninger og transportrelaterte anlegg skulle overføres til selskapet. Gassco ble opprettet 14. mai 2001 og fikk overført operatørskap i aktuelle rørledninger og anlegg med virkning fra 1. januar 2002.

- Stortinget har ved behandlingen av St. prp. nr. 42 (2001-2002) samtykket til innlemmelsen av gassmarkedsdirektivet i EØS-avtalen. Stortinget har videre vedtatt lovendringer til gjennomføring av direktivets regler i nasjonal lovgivning, jfr. Ot. prp. nr. 81 (2001-2002).

I forbindelse med behandlingen av St. prp. nr. 36 (2000-2001) ba Stortinget om at det skulle innledes forhandlinger mellom aktuelle eiere med det siktemål å oppnå en ny, enhetlig eierstruktur for rørledninger og transportrelaterte anlegg for naturgass. En helhetlig infrastruktur legger til rette for mer effektiv drift og videreutvikling av transportsystemet. Eierne av rørledninger og behandlingsanlegg for naturgass har meddelt departementet at de er enige om vilkårene for etablering av et nytt, felles eierskap (Gassled).

Avviklingen av GFU-ordningen og gjennomføringen av gassmarkedsdirektivet i norsk rett nødvendiggjør endringer i dagens ordning for fordeling av kapasitet i rørledninger og tilknyttede anlegg for naturgass. I tillegg gir et felles eierskap for rørledninger og transportrelaterte anlegg mulighet for å etablere et helhetlig adgangsregime som bidrar til en mer effektiv utnyttelse av transportsystemet.

3. Transportsystemet

Kostnadsstrukturen i gasstransport karakteriseres av store etableringskostnader og lave driftskostnader. Utbygging av rørledninger er kapitalintensivt. Transport av naturgass i rørledning har stordriftsfordeler i en slik skala at dette utgjør et naturlig monopol. Naturlige monopoler tillates ikke å utnytte sin sterke posisjon, men drives med en regulert forrentning av investert kapital. Avkastningen i rørledningene er derfor regulert av myndighetene. Tariffer i nyere rørledninger er fastsatt slik at eierne kan forvente en realavkastning på om lag 7 prosent før skatt på totalkapitalen, med mulighet for mindre tilleggsinntekter for å stimulere til økt utnyttelse og kostnadseffektiv drift.

Transportsystemet for naturgass skal bidra til god ressursforvaltning. Det må legges til rette for best mulig utvinning av naturgassressursene gjennom sikker og effektiv levering av naturgass fra norsk sokkel til lavest mulig kostnad. Samtidig må industrien ha insentiver til å foreta riktige ytterligere investeringer i transportsystemet.

Gasstransportsystemet må virke nøytralt i forhold til aktører som har behov for å transportere naturgass. Naturgassforetak og kvalifiserte kunder skal ha rett til adgang på ikke-diskriminerende, objektive og transparente vilkår. Det legges vekt på at systemet skal være enkelt og oversiktlig for å redusere administrasjons- og transaksjonskostnadene.

Det nye kapitlet til petroleumsforskriften fastslår hovedprinsippene for det nye adgangsregimet. Prinsipper for rett til bruk vil gjelde for alle oppstrøms gassrørledningsnett og anlegg for behandling av naturgass på norsk sokkel, samt ilandføringsterminalene. For den delen av transportsystemet som omfattes av den nye, enhetlige eierstrukturen - Gassled - legger en opp til regulering av tariffen i egen forskrift. Dagens prinsipper for fastsettelse av tariffen som sikrer eierne en rimelig avkastning samtidig som det forhindrer at det tas ut merprofitt i rørledningene, vil videreføres. Departementet kan gi utfyllende regler i forskrift fastsatt av departementet, eller i enkeltvedtak.

4. Enhetlig eierskap

Gasstransportrørledninger og tilknyttede anlegg på norsk kontinentalsokkel er i dag organisert i en rekke ulike interessentskap med oljeselskaper og staten som eiere. Den gjensidige avhengigheten mellom de ulike rørledningene tilsier at rørledningsnett må opereres som et helhetlig transportsystem. Dette er ivare tatt gjennom opprettelsen av Gassco, som operatør for rørledninger og transportrelaterte anlegg. Eierskapet i disse rørledningene, behandlingsfasiliteter og transportrelaterte anlegg bør også reflektere denne helhetlige strukturen.

Stortinget ba i Innst. S. nr. 198 (2000-2001) om at departementet innkalte de aktuelle selskapene til forhandlinger med siktemål å etablere en enhetlig eierstruktur for gasstransport. I juni 2001 fulgte departementet dette opp med et brev til eierne av den relevante gassinfrastrukturen, der det ble bedt om at slike forhandlinger ble innledet.

Rettighetshaverne har meddelt departementet at de er enige om vilkårene for etablering av et felles eierskap i oppstrøms gassrørledningsnett på norsk kontinentalsokkel. Alle rik- og tørrgassanlegg som i dag også brukes av andre enn eierne (tredjepartsbruk), vil omfattes av den nye eierstrukturen.

Organisering av gasstransportvirksomheten i ett interessentskap vil gi positive effekter i drift og utvikling av transportsystemet.

Departementet tar sikte på at den nye eierstrukturen, Gassled, vil være gjeldende fra 1. januar 2003. Den er nå gjenstand for særskilt myndighetsbehandling.

5. Tildeling av rett til bruk av rørledninger og anlegg – adgangsregime

I dag markedsføres kapasitet i rørledninger og transportrelaterte anlegg av rettighetshaverne i de ulike interessentskapene i fellesskap. Dette må endres etter avviklingen av GFU-ordningen og overgangen til selskapsbasert salg av naturgass. For å ivareta hensynet til alle brukere og effektiviteten i transportsystemet, må det etableres ikke-diskriminerende og transparente betingelser for adgang til rørledningene for transport av naturgass (adgangsregime).

Reglene som foreslås skal sammen med lovvedtaket i Stortinget 21. juni 2002 om vedtak til lov om felles regler for det indre marked for naturgass mv. gjennomføre gassmarkedsdirektivet i norsk lovgivning, jfr. også Ot.prp. nr. 81 (2001-2002), og Innst. O. nr. 84 (2001-2002). Videre skal de foreslåtte endringene etablere et system for adgang til oppstrøms gassrørledningsnett som er tilpasset selskapsbasert salg av naturgass fra norsk kontinentalsokkel og den nye eierstrukturen for rørledninger, behandlingsfasiliteter og transportrelaterte anlegg.

Det enhetlige gasstransportsystemet, Gassled, brukes av andre enn eierne. Det er derfor viktig at departementet fastsetter tariffene for denne delen av gassvirksomheten for å sikre brukere adgang på like vilkår. Tariffbetalingene vil tilflyte eierne av Gassled via Gassco, og vil være i samsvar med departementets tidligere fastsatte, tillatte totale avkastning på investeringene i rørledningssystemet. Departementet vil fastsette tariffen for Gassled i en egen forskrift. Det vil være opp til departementet å bestemme hvorvidt det skal fastsettes tariffen i øvrige eksisterende rørledninger som ikke omfattes av Gassled, og for eventuelle rørledninger, behandlingsfasiliteter og transportrelaterte anlegg som tilknyttes Gassled.

Adgangsregimet som foreslås etablert består av et regulert førstehåndsmarked, der ledig kapasitet etter nærmere regler tildeles brukere som har et behørig begrunnet rimelig behov for transport av gass. Videre består adgangsregimet av et annenhåndsmarked der kapasitet kan overføres mellom brukere etter tildeling i førstehåndsmarkedet, dersom behovene for transport endres. Pris og andre vilkår for bruk av kapasitet som overføres ved avtale i annenhåndsmarkedet, vil bli fremforhandlet mellom partene eller etablert i et marked tilrettelagt av Gassco. Annenhåndsmarkedet vil bidra til å oppnå en mer effektiv fordeling av kapasitet.

Førstehåndsmarkedet

All tildeling av ledig kapasitet baseres på brukernes behov for transport eller behandling av naturgass og fordeles etter nærmere regler som beskrevet i forskriften. Eiere av oppstrøms gassrørledningsnett vil kunne reservere deler av ledig kapasitet før den tildeles andre. Ledig kapasitet som eierne ikke har behørig begrunnet rimelig behov for, skal tildeles andre enn eierne etter nærmere regler som beskrevet under. All tildeling av ledig kapasitet skal skje på ikke-diskriminerende og objektive vilkår på bakgrunn av forespørsel om reserverasjoner fra det enkelte naturgassforetak eller kvalifiserte kunde.

Dersom summen av alle reserverasjoner ikke overstiger tilgjengelig ledig kapasitet, skal rett til bruk av kapasiteten tildeles i henhold til nevnte reserverasjoner. Overskytende ledig kapasitet som ble utlyst for reserverasjon, tildeles fortløpende til de brukere som etterspør denne kapasiteten.

Dersom det på den annen side ikke er tilstrekkelig ledig kapasitet til å oppfylle alle etterspurte reserverasjoner, skal tildeling av slik kapasitet skje ved hjelp av en fordelingsnøkkel. Fordelingsnøkkel baseres på brukernes behov for kapasitet og skal ta hensyn til brukerens eventuelle egen forventede produksjon i tillegg til kjøp, salg og

lån av naturgass. Brukerne tildeles således rett til bruk av ledig kapasitet i henhold til sin relative andel av det totale behovet for transport av naturgass.

Det har vært vurdert å tildele eventuell knapp kapasitet i førstehåndsmarkedet basert på betalingsvilje, men det er ikke mulig å få til et velfungerende system da eiere av transportsystemet vil stå overfor andre grensekostnader enn de som ikke er eiere. Knapp kapasitet tildeles derfor i førstehåndsmarkedet basert på behov for transport. Når den som har rett til bruk av kapasitet ikke lenger selv har behørig begrunnet rimelig behov for hele eller deler av denne, skal andre som oppfyller vilkårene for transport ha rett til adgang til tildeling av denne kapasiteten gjennom omsetning i annenhåndsmarkedet som nevnt nedenfor.

Rett til bruk av ledig kapasitet vil tildeles i førstehåndsmarkedet til regulerte tariffer for oppstrøms gassrørledningsnett med tredjepartsbruk (Gassled). Slik tariff betales for reservert kapasitet uavhengig av gjennomstrømning, dvs. uten hensyn til om kapasiteten faktisk blir benyttet.

Annenhåndsmarkedet

For å sikre god ressursforvaltning vil rett til bruk av kapasitet kunne overføres mellom brukere dersom behovene for transport endres etter tildeling i førstehåndsmarkedet. En slik overføring vil være basert på betalingsvilje.

Pris og andre vilkår for rett til bruk av kapasitet som overføres ved avtale i annenhåndsmarkedet vil bli fremforhandlet mellom selger og kjøper, men vilkårene for slik overføring kan kreves oversendt departementet eller den departementet utpeker. Departementet kan i visse situasjoner også gripe inn i annenhåndsmarkedet.

Kapasitetsstyring i et ressursforvaltningsperspektiv

Forskriften legger i hovedsak opp til at tildeling av ledig kapasitet i førstehåndsmarkedet, og muligheten for overføring av slik kapasitet i annenhåndsmarkedet, vil gi en forsvarlig fordeling av transportkapasitet i et ressursforvaltningsmessig perspektiv. Imidlertid sikrer departementet seg retten til å gripe inn i fordelingen både i første- og annenhåndsmarkedet for å sikre god ressursforvaltning.

Gasscos rolle

Opprettelsen av Gassco som uavhengig operatør for oppstrøms gassrørledningsnett og tilknyttede behandlingsfasiliteter, sørger for nøytralitet og ivaretar samordningsfordelene ved det helhetlige systemet. Gassco skal ha en sentral rolle i videreutviklingen av gasstransportsystemet. Ved at Gassco har totalansvaret for transportsystemet, økes effektiviteten i drift og videreutvikling av det.

Forskriften slår fast Gasscos systemansvar. Dette innebærer at Gassco har ansvar for driften av det integrerte transportsystemet og for samordning av prosessene for videreutviklingen av dette og skal selv vurdere behovet for slik videreutvikling. Derigjennom skal Gassco arbeide for en helhetlig videreutvikling av transportsystemet. Videre har Gassco ansvar for samordning av vedlikeholdsplanlegging for tilknyttede felt og for administrasjonen av adgangsregimet for transportsystemet. Operatøren skal opptre uavhengig og eier kan ikke instruere operatøren i utførelsen av oppgaver som er tillagt operatøren i eller i medhold av forskriftene.

Gasstransportsystemet er integrert, og det vil være betydelig gjensidig påvirkning mellom enkeltaktørers bruk av dette. Det er således behov for å koordinere virksomheten. Operatøren gis derfor i visse tilfeller rett til å kreve overfor brukere og produsenter at de i gitte, kortere perioder tilpasser sin virksomhet for å sikre en forsvarlig ressursforvaltning og effektiv drift av systemet.

For den delen av transportsystemet som omfattes av den nye, enhetlige eierstrukturen (Gassled), skal Gassco foreta tildeling av ledig kapasitet i førstehåndsmarkedet. Videre vil Gassco legge til rette for overføring av ubenyttet kapasitet i annenhåndsmarkedet. Gassco vil ha oversikt over kapasitetstildelingen og kapasitetsutnyttelsen til enhver tid. Dette er viktig for operatørens arbeid og for at tredjeparter skal kunne få informasjon om tilgjengelig kapasitet i systemet.

Som uavhengig aktør med full oversikt over utnyttelse og utvikling av systemet, vil Gassco kunne løse disse oppgavene nøytralt og effektivt.

6. Høring

Utkast til kongelige resolusjon ble sendt på høring 10. september 2002 til berørte departementer, Oljedirektoratet, samtlige rettighetshavere på norsk kontinentalsokkel, Gassco, Universitetet i Oslo og Oljeindustriens Landsforening, i alt 37. I tillegg har departementet i møte orientert ESA og EU-kommisjonen ved DG Tren og DG Comp. Det er 26 instanser som har avgitt høringsuttalelse, hvorav fire av høringsinstansene ikke hadde noen kommentarer. Høringen har vist at det er ulike syn blant høringsinstansene på hvordan reglene om adgang til oppstrøms gassrørledningsnett bør utformes. Departementet har nøye vurdert de innkomne høringsuttalelsene og foretatt nødvendige endringer. I det følgende vil en kort gjengi hovedtemaene som ble tatt opp av høringsinstansene.

Flere høringsinstanser har tatt opp at ordningen i § 61 syvende ledd, hvoretter eieren sikres rett til bruk for sitt behørig begrunnede rimelige behov oppad begrenset til det dobbelte av dennes eierandel før andre brukere, er uheldig. På den annen side mente enkelte eiere at eieren burde ha førsterett til all kapasitet uavhengig av underliggende eierandel. Departementet finner at en ordning hvor en setter et øvre tak på eierens fortrinnsrett til to ganger deres eierandel i rimelig grad vil ivareta eierens behov og sikre investeringsvillighet, samtidig som de som ikke er eiere også vil kunne sikres adgang til oppstrøms gassrørledningsnett. Departementet har imidlertid, bl.a. på bakgrunn av høringsuttalelsene, inntatt en bestemmelse som pålegger departementet å vurdere ordningen med fortrinnsrett for eier som beskrevet i § 61 syvende ledd innen 1. januar 2008, jfr. § 69 siste ledd.

Enkelte høringsinstanser har i tilknytning til § 59 tredje ledd anført at kravet om at naturgass skal leveres "med tilstrekkelig trykk ved inngangen til at slik naturgass kan nå utgangen" medfører at en ikke fullt ut utnytter fleksibiliteten i oppstrøms gassrørledningsnett. Departementet finner det nødvendig å opprettholde kravet til trykk som det fremkom i tekstene som ble sendt på høring, men departementet vil nøye følge opp hvor effektivt fleksibiliteten i systemet utnyttes.

Flere høringsinstanser ønsker at omsetning i annenhåndsmarkedet kun skal foregå via Gassco og ikke bilateralt mellom naturgassforetak og kvalifiserte kunder. Gassco vil

ved oppstarten av det nye systemet ha mange andre oppgaver som skal løses og kan ikke garantere en velfungerende markeds plass på kort sikt. Departementet er opptatt av at den mest hensiktsmessige formen for overføring velges og mener det er viktig at begge de nevnte måtene for omsetning i utgangspunktet skal være mulige. Departementet vil overvåke hvordan annenhåndsmarkedet fungerer. Departementet har bl.a. på bakgrunn av kommentarene i høringsrunden inntatt en mulighet for departementet til å bestemme at all overføring av rett til bruk i annenhåndsmarkedet skal skje gjennom markeds plassen, jfr. § 66 siste ledd siste punktum.

Videre argumenterer enkelte høringsinstanser for at en bør gjennomføre et såkalt use-it-or-loose-it prinsipp med nomineringsfrister hvor den som ikke har nominert innen fristen fratras kapasiteten for å sikre optimal bruk av oppstrøms gassrørledningsnett. Departementet vil understreke at det nye adgangsregimet etablerer et use-it-or-loose-it prinsipp i den forstand at den som har rett til bruk av kapasitet plikter å gjøre denne kapasiteten tilgjengelig for andre naturgassforetak og kvalifiserte kunder dersom han selv ikke lenger har et behørig begrunnet rimelig behov for kapasiteten, jf. § 64 annet ledd. Imidlertid finner departementet at et system med en nomineringsfrist hvor all kapasitet som ikke er nominert innen fristen blir fratatt den som i utgangspunktet har rett til kapasiteten gir for lite fleksibilitet og at en slik ordning vanskelig kan forenes med dagens gassalgskontrakter hvor kjøper kan nominere nært i tid til det aktuelle leveransetidspunktet. Departementet vektlegger videre at det norske transportsystemet er etablert for oppstrømsformål og således er nært knyttet til produksjon av petroleum på feltene. Departementet finner at den ordning som nå foreslås etablert bl.a. i § 64 annet ledd vil gi produsenter av petroleum nødvendige fleksibilitet til å gjennomføre en forsvarlig utvinning av petroleumen, samtidig som den vil bidra til å sikre naturgassforetak og kvalifiserte kunder adgang i tråd med gassmarkedsdirektivet, petroleumsloven § 4-8 og forskriftens § 59.

Flere høringsinstanser tok opp at ansvarsforholdet mellom eier og operatør i oppstrøms gassrørledningsnett hvor departementet fastsetter tariff er ikke var klart nok. Dette er forsøkt ivaretatt gjennom presiseringer i kommentarene til bestemmelsen og enkelte endringer i § 59 fjerde ledd og § 65 annet ledd.

Enkelte høringsinstanser tok opp spørsmål i tilknytning til hvorvidt tariffen i eventuelt nye rørledninger eller for nye tilknytninger vil bli fastsatt av departementet og eventuelt nivået på en slik fremtidig tariff. Departementet legger ikke opp til at de foreliggende forskriftene endelig vil ta stilling til dette spørsmålet, men dette vil bli avklart i forbindelse med eventuelt nye rørledninger og tilknytninger til eksisterende rørledninger.

Det er foruten hovedtemaene omtalt ovenfor gjort enkelte tilpasninger i forskriften og i kommentarene til forskriften på bakgrunn av kommentarer i høringsrunden.

7. Generelle merknader til nytt kapittel 9 i petroleumsforskriften

Bestemmelsene i utkast til nytt kapittel 9 i petroleumsforskriften regulerer transport av naturgass i rørledninger fra norsk kontinentalsokkel og behandling i tilknyttede anlegg. Bestemmelsene i kapittel 9 er utformet innenfor rammen av gassmarkedsdirektivet (Europaparlaments- og Rådsdirektiv 98/30/EF om felles regler for det indre marked for naturgass). Bestemmelsene skal sammen med petroleumsloven § 4-8 første ledd nytt annet og tredje punktum, oppfylle Norges forpliktelser om gjennomføring av direktivets

regler om oppstrøms gassrørledningsnett. Forpliktelsene etter gassmarkedsdirektivet er å sikre at naturgassforetak og kvalifiserte kunder, slik disse er definert i direktivets artikkel 18, gis rett til adgang til oppstrøms gassrørledningsnett, herunder anlegg som yter tilknyttede tekniske tjenester i forbindelse med slik adgang, i samsvar med direktivets artikkel 23. Unntatt fra denne retten til adgang er de deler av slike oppstrøms gassrørledningsnett og anlegg som brukes til lokal produksjonsvirksomhet ved den forekomst der naturgassen produseres.

Departementet ser nå behov for å forskriftsfeste regler om adgang til oppstrøms gassrørledningsnett, bl.a. ved at tariffene for rett til bruk fastsettes av departementet i en egen forskrift. Dette gjelder særlig hvor oppstrøms gassrørledningsnett brukes av andre enn eier. Dette vil være tilfellet for det nye interessentskapet Gassled, som etablerer en ny enhetlig eierstruktur for de fleste norske gassrørledningene og tilknyttede behandlingsanlegg. Det statlig eide selskapet Gassco vil være operatør for Gassled. De foreslåtte reglene vil bidra til å sikre at naturgassforetak og kvalifiserte kunder gis adgang til tilgjengelig kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett på objektive og ikke-diskriminerende vilkår.

I kapittel 9 legges det opp til et skille mellom oppstrøms gassrørledningsnett hvor departementet fastsetter tariffen i en egen forskrift (Gassled), og oppstrøms gassrørledningsnett hvor aktørene selv har anledning til å fremforhandle kommersielle avtaler om rett til bruk som tidligere. Videre vil avtaler om bruk av kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett hvor departementet fastsetter tariffen, måtte inngås i tråd med standardavtaler utarbeidet av operatøren etter konsultasjon med eierne og brukerne og godkjent av departementet. I øvrige oppstrøms gassrørledningsnett skal avtaler om rett til bruk godkjennes av departementet etter petroleumsloven § 4-8 på samme måte som tidligere. Adgangen for departementet til å fastsette tariffen er likevel ikke begrenset til de tilfeller som er nevnt over.

Departementsfastsatte tariffen vil bidra til god forutberegnelighet og gjennomsiktighet for potensielle brukere av oppstrøms gassrørledningsnett, -i praksis Gassled - og således bidra til å sikre naturgassforetak og kvalifiserte kunder adgang til disse. Fastsatte og på forhånd kjente tariffen vil dessuten legge til rette for en god ressursforvaltning, samtidig som det vil kunne forenkle eksisterende komplekse kommersielle arrangementer.

Skillet mellom oppstrøms gassrørledningsnett hvor departementet fastsetter tariffen (Gassled) og øvrige, fremkommer ved at ikke alle bestemmelsene i kapittel 9 gjøres gjeldende for samtlige oppstrøms gassrørledningsnett på eller fra norsk kontinentalsokkel. Etter § 69 første ledd skal enkelte bestemmelser kun få anvendelse for oppstrøms gassrørledningsnett og innretninger for øvrig som omfattes av en egen forskrift om fastsettelse av tariffen (Gassled).

8. Merknader til den enkelte bestemmelse i forskriften

Til § 59

§ 59 første ledd:

Hovedregelen i kapittel 9 fremgår av § 59 første ledd, hvoretter naturgassforetak og kvalifiserte kunder skal ha rett til adgang til oppstrøms gassrørledningsnett, herunder til anlegg som yter tilknyttede tekniske tjenester i forbindelse med slik adgang.

Bestemmelsen reflekterer hovedregelen i gassmarkedsdirektivet artikkel 23 nr. 1. Rett til adgang innebærer at eier av oppstrøms gassrørledningsnett, eller operatør på vegne av eier, ikke kan opptre på en måte som hindrer naturgassforetak og kvalifiserte kunder å få adgang til oppstrøms gassrørledningsnett på en måte som er i strid med reglene i forskriften. Videre innebærer retten til adgang bl.a. at eier av oppstrøms gassrørledningsnett, eller operatøren, på forespørsel fra naturgassforetak og kvalifiserte kunder om rett til bruk av kapasitet, vil få en plikt til å la disse få rett til bruk av tilgjengelig kapasitet i det aktuelle oppstrøms gassrørledningsnett på objektive og ikke-diskriminerende vilkår, såfremt øvrige vilkår for slik bruk etter dette kapittel er oppfylt. Naturgassforetak og kvalifiserte kunder skal ha rett til adgang til oppstrøms gassrørledningsnett når det er ledig kapasitet og når den som i utgangspunktet har rett til bruk av kapasiteten ikke selv lenger har behørig begrunnet rimelig behov for denne kapasiteten, jfr. § 64 annet ledd.

"Naturgassforetak" og "kvalifisert kunde" er definert i petroleumsloven § 1-6 hhv. pkt. n) og o). "Eier" defineres i § 60 første ledd. Ledig kapasitet defineres nærmere i § 60 annet ledd.

Reglene i kapittel 9 gjelder for oppstrøms gassrørledningsnett, herunder anlegg som yter tilknyttede tekniske tjenester i forbindelse med slik adgang. "*Oppstrøms gassrørledningsnett*" er definert i petroleumsloven § 1-6 pkt. m). Anlegg som yter tilknyttede tekniske tjenester i forbindelse med slik adgang vil også anses som del av oppstrøms gassrørledningsnett. Dette vil blant annet omfatte innretninger hvor gassen klargjøres for videre transport i en oppstrømsrørledning, eksempelvis Draupner E og S, hvor gasstrømmer blandes for å sikre rett kvalitet. Det er et vilkår for adgang til slike tilknyttede tekniske tjenester at adgangen kreves i forbindelse med adgang til oppstrøms gassrørledningsnett. Det er med andre ord ikke tale om en selvstendig rett til adgang til slike tekniske tjenester.

Departementet kan etter § 69 annet ledd særskilt bestemme at reglene i kapittel 9 om oppstrøms gassrørledningsnett også skal gjelde for andre tilknyttede anlegg til oppstrøms gassrørledningsnett. Dette gjelder selv om disse ikke yter tilknyttede tekniske tjenester i forbindelse med adgang til oppstrøms gassrørledningsnett, jfr. i denne forbindelse merknadene til § 69 annet ledd.

For at naturgassforetak og kvalifiserte kunder skal ha rett til adgang til tilgjengelig kapasitet må disse ha et "*behørig begrunnet rimelig behov for transport og/eller behandling av naturgass*". Dette er i samsvar med gassmarkedsdirektivet artikkel 23 nr. 2 c). Regelen innebærer at naturgassforetak og kvalifiserte kunder for å få rett til adgang til oppstrøms gassrørledningsnett etter bestemmelsene i dette kapittel, må sannsynliggjøre at de har behov for denne kapasiteten. Naturgassforetak og kvalifiserte kunder har ikke rett til adgang til slik kapasitet utover det behovet de har for transport av naturgass.

Rimelig behov for kapasitet har naturgassforetak og kvalifiserte kunder som har eller vil få egen produksjon eller som har kjøpt, lånt, byttet eller skal kjøpe, låne eller bytte naturgass, og den aktuelle naturgassen kan, og det er sannsynlig at den skal, leveres gjennom det aktuelle oppstrøms gassrørledningsnett. I slike tilfeller kan naturgassforetak og kvalifiserte kunder reservere kapasitet som står i forhold til det behovet disse har og som gir en rimelig fleksibilitet i forhold til aktuelle leveranser av

naturgass. I de oppstrøms gassrørledningsnett hvor departementet fastsetter tariffer (Gassled) vil det være operatøren som tar stilling til hvorvidt det foreligger et behørig begrunnet rimelig behov, jfr. § 59 siste ledd og § 66 siste ledd.

Et eksempel på slikt "*rimelig behov*" er forpliktelser gassselger har overfor en gasskjøper som kan ha rett til å avta varierende volumer innenfor gitte minimums- og maksimumsgrenser (ofte gitt både på daglig og årlig basis). Kjøper kan således gi sine bestillinger på daglig basis. Selger er forpliktet til å levere i samsvar med bestillingene, og må kunne levere maksimalt volum alle dager med mindre avtalen selv gir anvisning på noe annet. Noen avtaler åpner også for at bestillinger kan endres innenfor visse grenser. Dette innebærer at i situasjoner hvor kjøper bestiller mindre enn maksimumsgrensene, må selger likevel være forberedt på å levere maksimum. I enkelte tilfeller er det også knyttet geografisk fleksibilitet til kjøpers rettighet, slik at kjøper kan endre leveringspunkt på kort varsel. Selgers behov for kapasitet vil da endre seg tilsvarende. Selgers behov for å beholde kapasitet for å kunne imøtekomme slike maksimale leveranseforpliktelser anses å være et rimelig behov i forhold til bestemmelsen. Et rimelig behov for kapasitet vil man også kunne ha for å ha mulighet til å operere i et kortsiktig marked.

Andre eksempler på slikt behov kan være reservoarhensyn. Usikkerhet med hensyn til fremtidig reservoarutvikling, behov for kortsiktig eller langsiktig gassinjeksjon og andre lignende hensyn kan være grunnlag for å få tildelt ledig kapasitet. Det samme gjelder produksjonshensyn. Dette vil kunne omfatte behov for å ta høyde for variert avtak av gassproduksjonen i assosierte gassfelt.

Et behørig begrunnet rimelig behov for kapasitet kan også foreligge i situasjoner hvor et felt ikke er kommet i produksjon, men plan for utbygging og drift er godkjent, eller slik plan er under utarbeidelse.

Statoil vil som følge av den instruks Statoils generalforsamling fastsatte i mai 2001 som pålegger Statoil å avsette statens olje og gass sammen med sin egen, disponere Petoros rett til reservasjon av kapasitet på vegne av staten etter bestemmelsene i denne forskriften.

Uttrykket "*transport og/eller behandling*" er inntatt for å understreke at enkelte oppstrøms gassrørledningsnett som omfattes av reglene i kapittel 9 kun tilbyr transport, andre kun behandlingstjenester, mens atter andre tilbyr begge deler. Alt etter hvilke oppstrøms gassrørledningsnett et naturgassforetak eller en kvalifisert kunde ønsker adgang til, vil disse ha rett til adgang såfremt de har eller vil få et behov for enten transport eller behandling eller begge deler.

Den som ønsker å få adgang til bruk av kapasitet må selv ta initiativ for å skaffe seg slik adgang. At naturgassforetak og kvalifiserte kunder skal ha rett til adgang til oppstrøms gassrørledningsnett betyr videre ikke at tilgjengelig kapasitet skal stilles til disposisjon for disse uten betingelser. Det kan kreves betaling for å få adgang til slik kapasitet, og det kan stilles andre saklige, ikke-diskriminerende og objektive vilkår, eksempelvis krav om betalingsikkerhet. For de oppstrøms gassrørledningsnett hvor departementet fastsetter tariffene vil det, i den grad dette ikke er regulert i standardavtalen, jfr. § 65 annet ledd, være operatøren som avgjør hva som er øvrige vilkår som kan stilles. Generelle utfyllende vilkår og prosedyrer for anvendelse av bestemmelsen utarbeides av

operatøren etter konsultasjon med eier og brukere av oppstrøms gassrørledningsnett, jfr. § 59 siste ledd og § 66 siste ledd.

§ 59 annet ledd:

I annet ledd fastslås det at eier av oppstrøms gassrørledningsnett og den som har rett til bruk av dette, eller operatøren på vegne av disse, plikter å motta og sørge for at forespørsler om adgang til bruk av kapasitet behandles innen rimelig tid. På dette grunnlag vil den som har behov for transport av naturgass til enhver tid vite hvor han kan henvende seg for å få behandlet en forespørsel om adgang til bruk av kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett. Hva som er rimelig tid vil variere og kan ikke fastslås konkret. Dersom det dreier seg om små volumer innen kort tid må henvendelsen behandles deretter, slik at behandlingen av forespørselen ikke blokkerer for retten til adgang. Er det derimot tale om et større volum lenger frem i tid, vil det kunne brukes noe mer tid.

§ 59 tredje ledd:

Første punktum fastsetter at visse tekniske og operasjonelle vilkår må være oppfylt for at naturgassforetak og kvalifiserte kunder skal ha rett til bruk av oppstrøms gassrørledningsnett. For det første er det et vilkår at den aktuelle naturgassen har: "*spesifikasjoner som med rimelighet er forenlige med tekniske krav for og hensynet til effektiv drift av oppstrøms gassrørledningsnett*". Bakgrunnen for at det stilles krav om at den aktuelle naturgass skal ha bestemte spesifikasjoner er blant annet at det kan være store variasjoner i sammensetning av denne i de forskjellige oppstrømsrørledningene. Dette både fordi det er stor forskjell på gass fra de enkelte feltene og fordi ulike oppstrømsrørledninger transporterer både prosessert og uprosessert gass. Spesifikasjonene kan være uforenlige på grunn av forhold ved selve gassen eller ved infrastrukturen. Et hovedskille når det gjelder forhold ved gassen går mellom rikgass og tørrgass. Rikgass er stort sett ikke prosessert og inneholder våte komponenter (våtgass), mens i tørrgass er våtgassen skilt ut.

Dersom den gassen som ønskes transportert er levert fra de samme feltene som øvrig naturgass i rørledningen, vil spesifikasjonene normalt ikke være uforenlige. Problemstillingen knyttet til uforenlige tekniske spesifikasjoner antas å være særlig aktuell dersom det ønskes levert naturgass fra et felt med spesielle karakteristika, eller dersom det ønskes brukt en spesiell transportrute for naturgassen.

Spesifikasjonskravene i oppstrøms gassrørledningsnett vil bl.a. reflektere allerede inngåtte salgspforpliktelse. Sammensetningen av naturgass i tørrgassrørledningene fra norsk kontinentalsokkel er tilpasset spesifikasjonskrav i gasssalgsavtalene, eksempelvis krav om CO₂-innhold eller brennverdi. Et vilkår for adgang er at den naturgassen som ønskes transportert sammen med øvrig naturgass som transporteres i røret, kan tilpasses disse kravene. En slik tilpasning av kravene kan skje dersom det finnes egnede prosesseringsfasiliteter med tilstrekkelig kapasitet, eller dersom naturgassen eksempelvis i henhold til avtale kan blandes med andres naturgass.

Vilkåret for rett til bruk av oppstrøms gassrørledningsnett er at spesifikasjonene for den aktuelle naturgassen "*med rimelighet*" vil være forenlige med tekniske krav og hensynet til effektiv drift. Det betyr at naturgassforetak og kvalifiserte kunder har rett til bruk av kapasitet selv om spesifikasjonene i utgangspunktet ikke er forenlige, dersom dette kan

løses "*med rimelighet*", det vil si at det kan løses rimelig enkelt. Dette kriteriet stiller ikke strenge krav til eier eller operatøren. Ved vurderingen av hva som kan skje "*med rimelighet*" må det ses hen til de følgende tilpasningen gir i form av tekniske problemer og praktiske og økonomiske følger, eksempelvis som følge av økt arbeidsmengde, endret tidsbruk og innarbeiding av nye rutiner. Det vil ikke være grunnlag for å nekte adgang etter denne bestemmelsen dersom eier og operatør fullt ut kompenseres for eventuelle økonomiske følger ved slik tilpasning.

De tekniske kravene omfatter også at den aktuelle naturgass må leveres med "*tilstrekkelig trykk ved inngangen til at slik naturgass kan nå utgangen*". Dette kravet er begrunnet i at det er en absolutt forutsetning for transport av naturgass i rørledninger at det finnes tilstrekkelig trykk til å transportere den til utgangen av den aktuelle rørledningen. Den som ønsker å bruke kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett må således være i stand til å levere naturgass med tilstrekkelig trykk.

§ 59 fjerde ledd

I henhold til fjerde ledd første punktum skal operatøren for oppstrøms gassrørledningsnett hvor departementet fastsetter tariffen fastsette utfyllende vilkår og prosedyrer for anvendelse av bestemmelsen etter konsultasjon med eier og bruker.

Etter fjerde ledd annet punktum kan "*operatøren*" nekte adgang når vilkårene for rett til bruk etter bestemmelsen ikke er oppfylt. Det betyr at operatøren tar stilling til hvorvidt naturgassforetak og kvalifiserte kunder i det enkelte tilfelle har et behørig begrunnet rimelig behov for transport og/eller behandling av naturgass, og til hvorvidt naturgass for transport og/eller behandling har spesifikasjoner som med rimelighet er forenlig med tekniske krav for oppstrøms gassrørledningsnett og hensynet til effektiv drift. For de oppstrøms gassrørledningsnett som omfattes av Gassled er Gassco operatør. Ved utførelsen av disse oppgavene kan operatøren ikke under noen omstendighet instrueres av eier av det aktuelle oppstrøms gassrørledningsnett, jfr. § 66 siste ledd

Til § 60

Bestemmelsen gir enkelte definisjoner for dette kapittel og bestemmelser gitt i medhold av dette kapittel.

§ 60 første ledd:

Første ledd er en definisjon av eier. Eier er i dette kapittel både interessentskap og selskap som eier oppstrøms gassrørledningsnett, og den enkelte deltaker i slike interessentskap eller selskap. Hvorvidt en bestemmelse som bruker uttrykket "*eier*" i det konkrete tilfelle kun retter seg mot interessentskapet/selskapet eller kun den enkelte deltaker, eller begge deler, vil kunne variere. Det må foretas en fortolkning i det enkelte tilfelle for å avgjøre dette.

§ 60 annet ledd:

Annet ledd er en definisjon av ledig kapasitet. Ledig kapasitet i dette kapitlet er den kapasitet som er fysisk tilgjengelig når en har tatt hensyn til den kapasitet som er nødvendig for å oppfylle eksisterende forpliktelser til bruk av det aktuelle oppstrøms gassrørledningsnett, og når en har tatt hensyn til at en effektiv drift ikke alltid tilsier at det er hensiktsmessig å utnytte all fysisk tilgjengelig kapasitet i alle rørledninger. Det kan, av hensyn til en best mulig utnyttelse av flere rør samlet, eller av hensyn til

vedlikehold, eller for å opprettholde et riktig trykk, være nødvendig å ikke benytte fysisk kapasitet fullt ut i enkelte rørledninger. Det er kun den kapasitet som er ledig etter at en har tatt hensyn til de nevnte forhold som er ledig kapasitet i denne forskriftens forstand.

Den vesentlige begrensning i definisjonen i annet ledd av hva som er ledig kapasitet, følger av henvisningen til at ledig kapasitet ikke omfatter den kapasitet som er nødvendig for å oppfylle forpliktelser i forhold til de som allerede har en rett til bruk av oppstrøms gassrørledningsnett. Slik rett til bruk kan skrive seg fra avtaler inngått før ikrafttredelsen av denne forskriften og fra senere inngåtte avtaler. Dersom det finnes en rett til bruk av kapasiteten er denne kapasiteten som et utgangspunkt ikke ledig.

§ 60 tredje ledd:

Tredje ledd definerer avtale i førstehåndsmarkedet. Slik avtale er avtale inngått med eier som sådan, det vil si med eier i egenskap av eier. I et interessentskap vil det være interessentskapet som vil kunne opptre som eier i egenskap av eier. Avtale om bruk av oppstrøms gassrørledningsnett inngått med andre enn eier i denne betydning, er avtale i annenhåndsmarkedet, jfr. fjerde ledd.

§ 60 fjerde ledd:

Fjerde ledd definerer avtale i annenhåndsmarkedet. Avtale i annenhåndsmarkedet er annen overføring av rett til bruk av kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett enn den som skjer ved avtale i førstehåndsmarkedet. Overføring av rett til bruk av kapasitet ved avtale i annenhåndsmarkedet vil alltid skje avledet av en rett til bruk av kapasitet ervervet ved avtale i førstehåndsmarkedet. En rett til bruk av kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett kan ved avtale i annenhåndsmarkedet overdras i flere ledd hvorav alle vil være avtale i annenhåndsmarkedet.

§ 60 femte ledd:

Femte ledd definerer tariff i forhold til kapittel 9. Tariff er betaling for rett til bruk av kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett. For oppstrøms gassrørledningsnett hvor departementet fastsetter tariffer vil ledig kapasitet fordeles i førstehåndsmarkedet etter reglene fastsatt i § 61. Rett til bruk av kapasitet som omsettes i annenhåndsmarkedet vil ikke være undergitt regulerte tariffer – her vil tariffer i utgangspunktet bli fremforhandlet mellom partene i den aktuelle avtale i annenhåndsmarkedet eller omsatt på markedsplassen, jfr. § 64 fjerde ledd.

Til § 61

§ 61 første ledd:

§ 61 unntatt syvende ledd første punktum gjelder kun for oppstrøms gassrørledningsnett hvor departementet fastsetter tariffer, jfr. § 69 første ledd. Dette vil i praksis omfatte de rørledninger som inngår i Gassled. For disse oppstrøms gassrørledningsnett følger det av § 61 første ledd at all ledig kapasitet i førstehåndsmarkedet skal gjøres tilgjengelig samlet gjennom operatøren. Videre skal avtale om bruk i førstehåndsmarkedet inngås med operatøren på vegne av eier. I annet punktum fastslås det at det ikke kan inngås avtale om bruk av ledig kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett med andre enn naturgassforetak og kvalifiserte kunder.

Begrunnelsen for at den ledige kapasiteten i disse oppstrøms gassrørledningsnettene skal tilbys samlet gjennom operatøren er todelt. For det første vil det i slike oppstrøms gassrørledningsnett kunne være et stort antall eiere. For å få adgang til bruk av oppstrøms gassrørledningsnett hvor departementet fastsetter tariffen, skal det således ikke være nødvendig for en potensiell bruker å henvende seg til hver enkelt eier for å få oversikt over ledig kapasitet. For det andre vil eierne av slike oppstrøms gassrørledningsnett ikke ha kommersiell frihet med hensyn til å forhandle med potensielle brukere om vilkårene for adgang til bruk av ledig kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett. Dette fordi tariffen i førstehåndsmarkedet er fastsatt av departementet og det i førstehåndsmarkedet skal benyttes standardavtale utarbeidet av operatøren og godkjent av departementet, jfr. § 65 annet ledd. Bestemmelsen innebærer videre at også den enkelte eier i det aktuelle oppstrøms gassrørledningsnett må henvende seg til operatøren for å få adgang til bruk av ledig kapasitet i dette. I den forbindelse vises det likevel til § 61 siste ledd hvorefter eier er gitt førsteprioritet ved fordeling av ledig kapasitet i førstehåndsmarkedet.

§ 61 annet, tredje, fjerde og femte ledd:

Bestemmelsene inneholder regler om hvordan ledig kapasitet skal gjøres tilgjengelig i oppstrøms gassrørledningsnett hvor departementet har fastsatt tariffene (Gassled). Operatøren er ansvarlig for praktiseringen av disse reglene, for Gassled vil det si Gassco. Det er kun hovedreglene som fastsettes i tredje, fjerde og femte ledd. Operatøren vil innenfor rammen av bestemmelsene selv måtte fastsette de nærmere prosedyrer for reservering av kapasitet i førstehåndsmarkedet. Departementet forutsetter at operatøren vil konsultere brukerne før slike nærmere prosedyrer fastsettes, men understreker at selve fastsettelsen av prosedyrene tilligger operatøren.

Når det gjelder fastsettelse av hva som er fysisk tilgjengelig kapasitet kreves det godkjennelse også fra interessentskapet, fattet i samsvar med den alminnelige stemmeregel, jfr. § 61 annet ledd. Bestemmelsen presiserer at fysisk tilgjengelig kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett under hensyn til effektiv drift skal fastsettes høyest mulig. Fysisk tilgjengelig kapasitet er utgangspunktet for fastsettelse av ledig kapasitet, jfr. definisjonen i § 60 annet ledd. Naturgassforetak og kvalifiserte kunder kan reservere kapasitet for den tidsperiode de har et behørig begrunnet rimelig behov for kapasiteten.

Som følge av den avsetningsinstruks Statoils generalforsamling fastsatte i mai 2001, som pålegger Statoil å avsette statens olje og gass sammen med sin egen, vil Statoil disponere Petoros rett til reservasjon av kapasitet på vegne av staten etter § 61, jfr. kommentarene til § 59 første ledd. Dette vil videre få betydning for fastsettelsen av fordelingsnøkkelen i medhold av sjette ledd.

§ 61 sjette ledd:

Sjette ledd gir regler for prioritering dersom etterspurt kapasitet overstiger den ledige kapasitet som er tilgjengelig. For prioritering i slike tilfeller skal det fastsettes en fordelingsnøkkel. Fordelingsnøkkelen skal fastsettes av operatøren og skal gjelde for et gitt tidsrom. I Gassled er det som nevnt Gassco som er operatør. Det vises i denne forbindelse til § 66 femte ledd hvorefter eier av det aktuelle oppstrøms gassrørledningsnett ikke vil ha innflytelse på fastsettelsen av denne fordelingsnøkkelen. Departementet antar at fordelingsnøkkelen i hovedsak vil fastsettes på årlig basis, men

bestemmelsen åpner for at den kan fastsettes for andre tidsrom. Det kan også fastsettes en ny fordelingsnøkkel innenfor et allerede fastsatt tidsrom.

Ved fastsettelse av fordelingsnøkkelen skal det tas utgangspunkt i det behov den enkelte har for transport og/eller behandling av naturgass, enten som følge av egen produksjon eller kjøp, salg, lån av naturgass eller en kombinasjon av disse. Dersom et selskap eksempelvis har en produksjon på 100, men allerede har solgt 10 på plattform som dette selskapet således ikke har behov for transport av, vil dette selskap sin fordelingsnøkkel fastsettes på bakgrunn av 90. Fordelingsnøkkelen fastsetter en proratarisk fordeling. For at produksjon, kjøp, salg og lån av naturgass skal kunne inngå i fordelingsnøkkelen må aktuell naturgass oppfylle vilkårene i § 59 tredje ledd.

For å kunne oppstille en prognose for produksjon på kort sikt vil operatøren måtte ta utgangspunkt i produksjonstillatelsene. Produksjonstillatelsene fastsetter den maksimale årlige mengde petroleum som kan tas ut fra det enkelte felt. I tillegg gis det innenfor rammen av en produksjonstillatelse rett til å ta ut volumer som ikke er tatt ut innenfor tidligere års produksjonstillatelser. Produksjonstillatelser for naturgass gis for tidsperioder av ulik lengde, og vil således ikke alltid kunne danne grunnlag for fordeling av ledig kapasitet lenger frem i tid. For en prognose av hvilken produksjon et naturgassforetak eller kvalifisert kunde vil ha frem i tid, er det derimot naturlig å ta utgangspunkt i produksjonsforløpet godkjent i medhold av petroleumsloven § 4-4 første ledd. Godkjent produksjonsforløp må likevel justeres for eventuell kunnskap som er fremkommet etter tidspunktet for slik godkjennelse, dersom slik kunnskap sannsynliggjør at faktisk produksjon vil avvike fra dette. Det er naturlig at operatøren i slike spørsmål søker informasjon for å få et best mulig estimat for fremtidig produksjon. For felt på norsk kontinentalsokkel vil slik informasjon innhentes fra Oljedirektoratet.

Det kan videre tas hensyn til planlagt produksjon fra felt hvor det ennå ikke er godkjent produksjonsforløp i medhold av § 4-4 første ledd, det vil si for felt som ennå ikke har fått godkjent PUD etter petroleumsloven § 4-2. Rettighetshaver vil i slike tilfeller måtte foreta et anslag for fremtidig produksjon. Det er naturlig for operatøren å ta utgangspunkt i dette anslaget og søke annen relevant informasjon for å få fastslått godheten i dette før operatøren fastsetter hvilket anslag som skal legges til grunn for reservasjonen. I den grad det for disse feltene i ettertid forekommer avvik mellom det som anslås som grunnlag for reservasjonen og den senere godkjennelsen etter § 4-4 første ledd, kan reservasjonen i ettertid justeres av operatøren på grunnlag av det godkjente produksjonsforløpet og den med rett til bruk av kapasitet har rett til å endre sin reservasjon tilsvarende. Dersom det ikke godkjennes et produksjonsforløp i medhold av § 4-4 første ledd for det aktuelle feltet, det vil si at en PUD-godkjennelse etter § 4-2 ikke gis, kan operatøren etter konsultasjon med den som har gjort reservasjonen bestemme at reservasjonen som er gjort på dette grunnlag skal bortfalle i sin helhet. Videre kan den som har gjort reservasjonen i slike tilfeller selv bestemme at denne skal bortfalle.

§ 61 syvende ledd:

Av bestemmelsen fremgår det at det ved fordeling av ledig kapasitet først skal tas hensyn til eierens behørig begrunnede rimelige behov for bruk av kapasiteten. Dersom eier selv har et "*behørig begrunnet rimelig behov*" for kapasiteten, vil andre naturgassforetak og kvalifisert kunder således ikke ha rett til bruk av denne kapasiteten. Fortrinnsretten for eier etter denne bestemmelsen skal i rimelig grad ivareta hensynet til

beskyttelse av foretatte investeringer og sikre produksjon av naturgass fra tilknyttede felt som eier av oppstrøms gassrørledningsnett er rettighetshaver til. I tilfeller hvor et selskap som er rettighetshaver til utvinningstillatelser har organisert eierskapet i oppstrøms gassrørledningsnett i eksempelvis et søsterselskap til selskapet som er rettighetshaver til utvinningstillatelsene, men under samme endelige morselskap, vil fortrinnsretten etter bestemmelsen her også kunne gjelde i forhold til søsterselskapet som er rettighetshaver til utvinningstillatelsene. Dette vil gjelde tilsvarende i forhold til fortrinnsretten etter § 62.

Eierens fortrinnsrett etter § 61 syvende ledd er oppad begrenset til det dobbelte av dennes eierandel i det aktuelle oppstrøms gassrørledningsnett. Det vil si at om et selskap eier 10 prosent av et oppstrøms gassrørledningsnett, vil det kunne ha krav på førsteprioritet for sitt behørig begrunnede rimelige behov for kapasitet for inntil 20 prosent av kapasiteten. Til dekning av sitt behørig begrunnede rimelige behov for kapasitet utover det dobbelte av sin forholdsmessige eierandel, må et selskap som er eier i det aktuelle oppstrøms gassrørledningsnett derimot konkurrere på objektive og ikke-diskriminerende vilkår og på lik linje med andre naturgassforetak og kvalifiserte kunder om rett til bruk av denne ledige kapasiteten. Departementet antar at en begrensning til det dobbelte av eierandelen i rimelig grad vil ivareta eierens behov, samtidig som de som ikke er eiere også vil kunne sikres adgang til oppstrøms gassrørledningsnett når eier selv ikke har et behørig begrunnet rimelig behov for den ledige kapasiteten.

I og med at eier er gitt en førsteprioritet som overstiger dennes prosentvise eierandel, er det behov for en regel for fordeling også blant eierne. Dersom etterspurt kapasitet blant eierne overstiger den ledige kapasitet som er tilgjengelig, skal det foretas en fordeling av kapasiteten blant eierne på bakgrunn av fordelingsnøkkelen som er fastsatt i medhold av sjette ledd.

Statoil vil som følge av den avsetningsinstruks Statoils generalforsamling fastsatte i mai 2001, som pålegger Statoil å avsette statens olje og gass sammen med sin egen, disponere Petoros førsteprioritet på vegne av staten etter denne bestemmelsen.

Til § 62

Denne bestemmelsen er en særbestemmelse for rett til bruk av ny kapasitet som blir tilgjengelig som følge av investering i utvidelser av kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett. Bestemmelsen gir førsteprioritet til den som bekoster utvidelsen, i utgangspunktet oppad begrenset til den forholdsmessige andelen av investeringene den aktuelle bruker har bekostet. Departementet kan derimot bestemme at denne begrensningen ikke skal gjelde eller fastsette en annen begrensning. Departementet vil kunne treffe slik beslutning dersom det er ubalanse mellom den enkeltes andel av investeringen og det volum som den enkelte forventes å ville ha behov for å transportere i det aktuelle oppstrøms gassrørledningsnett. Bestemmelsen er en naturlig videreføring av § 61 syvende ledd om prioritet for eier av innretning ved fordeling av rett til bruk av ledig kapasitet. Den er videre begrunnet i behovet for å sikre investeringsvillighet i nye prosjekter, balansert mot hensynet til potensielle brukere av den nye kapasiteten som ikke deltar i investeringen. I hvilken grad departementet vil bestemme et avvik fra utgangspunktet i bestemmelsens annet punktum, det vil si fastsette en høyere eller lavere andel som førsteprioritet, vil kunne avklares med departementet før endelig investeringsbeslutning fattes.

Som følge av den avsetningsinstruks Statoils generalforsamling fastsatte i mai 2001, som pålegger Statoil å avsette statens olje og gass sammen med sin egen, vil Statoil disponere Petoros førsteprioritet på vegne av staten etter denne bestemmelsen, på samme måte som etter § 61 syvende ledd.

Til § 63

§ 63 første ledd:

I første ledd fremgår det at eier av oppstrøms gassrørledningsnett hvor departementet fastsetter tariffen, ikke kan kreve betaling for rett til bruk ut over det som fremgår av bestemmelsene fastsatt i og i medhold av kapittel 9. I praksis innebærer dette at tariff i førstehåndsmarkedet for bruk av kapasitet i Gassled vil være regulert i en egen forskrift fastsatt av departementet. Bestemmelsen innebærer videre at naturgassforetak som er eier i det aktuelle oppstrøms gassrørledningsnettet og som ønsker å få rett til bruk av kapasitet i dette oppstrøms gassrørledningsnettet, må betale samme tariff som et naturgassforetak eller en kvalifisert kunde som ikke er eier. De fastsatte tariffene gjelder kun ved avtale i førstehåndsmarkedet.

Departementet legger til grunn at ingen som ved forskriftens ikrafttredelse har avtaler om rett til bruk av oppstrøms gassrørledningsnett godkjent av departementet i medhold av petroleumsloven § 4-8, vil få økte økonomiske byrder eller for øvrig bli dårligere stilt samlet sett ved de nye tariffene som vil fastsettes av departementet i medhold av bestemmelsen. Fastsettelsen av nye tariffen med virkning for allerede godkjente avtaler vil på denne bakgrunn være innenfor rammen av den ulovfestede omgjøringslæren. Dersom det likevel skulle vise seg at et naturgassforetak samlet sett for samtlige fastsatte tariffen kommer i en dårligere økonomisk stilling i henhold til de nye forskriftene enn tilfellet var samlet sett da det ble betalt i henhold til godkjente avtaler, vil det kunne være anledning til å søke departementet om å opprettholde enkelte eksisterende avtaler, eller enkelte deler av en slik avtale, slik at denne brukeren samlet blir stilt omtrent likt under de fastsatte tariffene som tidligere. I den grad enkelte eksisterende avtaler, eller enkelte avtalevilkår i slike avtaler, skulle bli opprettholdt i henhold til ovenstående vil de eksisterende vilkår som opprettholdes i en slik avtale gjelde fullt ut for disse volumene istedenfor de nye bestemmelsene som fastsettes i og i medhold av dette kapittel.

§ 63 annet ledd:

I annet ledd fastslås det at for oppstrøms gassrørledningsnett hvor departementet fastsetter tariffene, skal det betales for reservert kapasitet uten hensyn til om denne benyttes eller ikke. Dette vil bidra til mer effektiv utnyttelse av kapasiteten.

§ 63 tredje ledd:

Tredje ledd fastslår at tariffen består av to hovedelementer, et kapitalelement og et driftselement. Hva som inngår i de to hovedelementene fremgår av fjerde og femte ledd i bestemmelsen.

§ 63 fjerde ledd:

Fjerde ledd gir regler for fastsettelse av kapitalelementet. Kapitalelementet fastsettes av departementet. Av annet punktum fremgår det at departementet ved fastsettelsen av kapitalelementet skal ta hensyn til at best mulig ressursforvaltning fremmes. Videre

følger det av tredje punktum at kapitalelementet skal fastsettes slik at eierne kan forvente en rimelig avkastning på investert kapital. Tariffer i nyere rørledninger er fastsatt slik at eierne kan forvente en realavkastning på syv prosent før skatt på totalkapitalen, med mulighet for mindre tilleggsinntekter for å stimulere til økt utnyttelse og kostnadseffektiv drift. Avkastningsfastsettelsen for rørledninger og tilknyttede anlegg bygger blant annet på forutsetningen om at overskudd i hovedsak skal tas ut på feltet. Siste punktum i bestemmelsen fremholder at det også kan tas hensyn til "*andre særlige forhold*". Som et slikt særlig forhold kan nevnes allerede inngåtte kontrakter om bruk av oppstrøms gassrørledningsnett, samt hensynet til at tariffnivået ikke må hindre en effektiv utnyttelse av oppstrøms gassrørledningsnett ved at tariffnivået medvirker til en kunstig eller unaturlig valg av transportvei for gasstrømmen.

§ 63 femte ledd:

Femte ledd inneholder regler om tariffens driftselement. I tillegg til kapitalelementet som fastsettes av departementet, kan det for oppstrøms gassrørledningsnett hvor departementet fastsetter tariffer kreves et driftselement. Driftselementet kreves av eier av oppstrøms gassrørledningsnett eller operatør på vegne av eier, og må utmåles i henhold til det som fremgår av bestemmelsen her. Det vil si at driftselementet skal kreves slik at verken eier eller operatør av oppstrøms gassrørledningsnett har overskudd eller underskudd ved driften av dette, utover det som er fastsatt i medhold av fjerde ledd. For å sikre at driftselementet kreves slik som bestemt i første punktum, kan departementet bestemme hvilke kostnader det skal tas hensyn til ved beregning av driftselementet, herunder også hvilke kostnader det ikke kan tas hensyn til. Av siste punktum fremgår det at departementet kan samtykke i at driftselementet kreves på en annen måte enn etter prinsippet i første punktum, for å gi incitament til effektiv drift.

§ 63 sjette ledd:

Departementet har igangsatt et arbeid for å fastsette hvordan kostnadene knyttet til forpliktelser ved fremtidig disponering av innretninger for transport av naturgass skal dekkes.

Til § 64

§ 64 første ledd:

§ 64 åpner for et annenhåndsmarked for rett til bruk av oppstrøms gassrørledningsnett. Overføring av rett til bruk av kapasitet i annenhåndsmarkedet kan skje ved at det inngås bilaterale avtaler mellom den som har rett til kapasitet i første- eller annenhåndsmarkedet og et naturgassforetak eller en kvalifisert kunde, eller ved at det inngås slike avtaler via den markedsplassen for omsetting av bruksrettigheter som er opprettet etter § 64 fjerde ledd. En slik avtale kan enten fastsette at den som retten overføres til overtar alle rettigheter og plikter i henhold til den opprinnelige avtalen, eller i form av at rettighetene og pliktene fortsatt påligger den opprinnelige avtaleparten, det vil si en form for fremleie av retten til bruk av den aktuelle kapasiteten.

Det er et vilkår for å kunne inngå avtale i annenhåndsmarkedet at det aktuelle naturgassforetak eller kvalifiserte kunde som ønsker å få rett til bruk av kapasitet, har et behørig begrunnet rimelig behov for transport av naturgass. Denne gassen må tilfredsstillende de spesifikasjonskrav som gjelder for det relevante oppstrøms gassrørledningsnett. Disse kravene er nærmere definert over, jfr. merknadene til § 59.

Operatøren tar stilling til om disse vilkårene er oppfylt, enten før eller etter at avtale er inngått. Videre er det ved avtale i annenhåndsmarkedet kun anledning til å overføre rett til bruk av kapasitet til et naturgassforetak eller en kvalifisert kunde. For de oppstrøms gassrørledningsnett hvor departementet fastsetter tariffen i egen forskrift (Gassled), vil de fastsatte tariffene ikke gjelde i annenhåndsmarkedet. Den pris som avtales i annenhåndsmarkedet vil således kunne avvike fra tariffen i førstehåndsmarkedet. Departementet har likevel anledning etter § 67 første ledd til å gi pålegg om at naturgassforetak og kvalifiserte kunder skal gis rett til bruk av kapasitet i det enkelte tilfelle, herunder fastsette til hvilken tariff og øvrige vilkår overføring av rett til bruk i annenhåndsmarkedet skal skje.

§ 64 annet ledd:

Annet ledd gir regler for når en som i utgangspunktet har rett til bruk av kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett, plikter å frigjøre sin rett til bruk av denne kapasiteten for andre. Bestemmelsen er hjemlet i petroleumsloven § 4-8 første ledd første punktum som sier at departementet kan bestemme at innretninger kan benyttes av andre, annet punktum som sier at naturgassforetak og kvalifiserte kunder skal ha rett til adgang til oppstrøms gassrørledningsnett, samt tredje punktum som sier at departementet gir nærmere regler, fastsetter vilkår og gir pålegg for slik adgang, jfr. Ot. prp. nr. 81 (2001-2002).

For at den retten naturgassforetak og kvalifiserte kunder har til adgang til oppstrøms gassrørledningsnett etter petroleumsloven § 4-8 første ledd annet punktum skal fungere etter hensikten, må en bruker som ikke har behov for hele eller deler av sin rett til bruk av kapasitet, ikke til urimelig fortrengsel for andre sitte på denne kapasiteten. På denne bakgrunn vil en bruker som ikke har et behørig begrunnet rimelig behov for hele eller deler av kapasiteten måtte gi andre mulighet til å få adgang til denne. Plikten til å gi andre adgang til denne kapasiteten innebærer at kapasiteten må gjøres tilgjengelig på forespørsel, og på forretningsmessige vilkår. Den som har fått tildelt kapasitet i førstehåndsmarkedet eller som har ervervet kapasitet i annenhåndsmarkedet, kan imidlertid ikke kreve et urimelig høyt vederlag for å gi andre adgang til kapasitet han ikke selv har et behørig begrunnet rimelig behov for.

Hva som er et "*behørig begrunnet rimelig behov*" kan ikke fastslås generelt, men må avgjøres konkret i det enkelte tilfellet. Eksempelvis vil en bruker kunne ha et rimelig behov for å ha tilgang til kapasitet han for øyeblikket ikke bruker, dersom dette er nødvendig for i fremtiden å kunne oppfylle eksisterende kontraktsforpliktelser i forhold til kjøper av naturgass. En som har inngått avtale om rett til bruk av kapasitet, vil også kunne ha et rimelig behov for denne i et kortsiktig marked for å kunne avsette gass på en hensiktsmessig måte i dette markedet. Det vises for øvrig i denne forbindelse til merknadene til §§ 59 første ledd og 61 sjette ledd, hvor det også omtales hva som nærmere anses å ligge i vilkåret "*behørig begrunnet rimelig behov*".

§ 64 tredje ledd:

I tredje ledd første punktum pålegges den som har rett til bruk av kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett en informasjonsplikt til operatøren. Operatøren skal for det første gis informasjon om forhold som nevnt i annet ledd. Det vil si at dersom en med rett til kapasitet ikke har behov for kapasitet i fremtiden, skal han informere operatøren om dette. Videre skal operatøren underrettes om avtaler i annenhåndsmarkedet.

Bestemmelsen sikrer operatøren oversikt over hvem som til enhver tid har rett til bruk av kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett. Informasjonsplikten er fastsatt for at operatøren skal kunne oppfylle sitt ansvar for driften av oppstrøms gassrørledningsnett, og av hensyn til at tredjeparter som ønsker adgang til bruk av oppstrøms gassrørledningsnett skal kunne få informasjon om ledig kapasitet og kapasitet som ikke benyttes, jfr. § 66 fjerde ledd. Operatøren plikter å hindre at andre, herunder eiere av oppstrøms gassrørledningsnett og andre brukere, får kjennskap til forretningshemmeligheter operatøren får vite om på bakgrunn av første punktum, jfr. § 66 fjerde ledd.

§ 64 fjerde ledd:

I denne bestemmelsen pålegges operatøren, det vil for de oppstrøms gassrørledningsnett som omfattes av Gassled si Gassco, å tilrettelegge og drive en markeds plass for overføring av rett til bruk av kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett i annenhåndsmarkedet. De reglene operatøren fastsetter for markeds plassen skal godkjennes av departementet. Det legges til grunn at operatøren vil konsultere brukerne før slike regler forelegges departementet for godkjennelse. Det er i utgangspunktet frivillig om aktørene velger å inngå avtaler i annenhåndsmarkedet på bilateralt grunnlag eller gjennom markeds plassen. Andre enn operatøren kan ikke drive en slik markeds plass uten etter samtykke fra departementet. Reglene om at det kreves samtykke til å drive markeds plass forhindrer derimot ikke den enkelte fra å markedsføre sin egen rett til bruk av kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett. I henhold til siste punktum kan likevel departementet bestemme at all overføring av rett til bruk i annenhåndsmarkedet skal skje gjennom markeds plassen. Det vil kunne være aktuelt å treffe en slik beslutning dersom departementet på bakgrunn av erfaringer med det nye systemet finner at dette vil bidra til å sikre en bedre utnyttelse av oppstrøms gassrørledningsnett.

Til § 65:

Etter petroleumsloven § 4-8, første ledd skal avtale om andres bruk av innretning som omfattes av petroleumsloven § 4-2 og § 4-3 forelegges departementet for godkjennelse. Et oppstrøms gassrørledningsnett vil være en slik innretning i petroleumslovens forstand. Plikten til å forelegge avtaler som nevnt for departementet til godkjennelse etter nevnte bestemmelse, vil også gjelde for overdragelse av rett til bruk av oppstrøms gassrørledningsnett i et annenhåndsmarked.

I henhold til § 65 skal likevel den enkelte avtale om bruk av oppstrøms gassrørledningsnett hvor departementet har fastsatt tariffer i førstehåndsmarkedet i egen forskrift (Gassled), i utgangspunktet ikke forelegges departementet for godkjennelse. Departementet kan likevel bestemme for alle eller for enkelte avtaler eller typer av avtaler at disse skal forelegges for godkjennelse på vanlig måte etter reglene i petroleumsloven § 4-8.

I henhold til annet ledd skal avtaler i førstehåndsmarkedet inngås i henhold til standardavtaler utformet av operatøren. Ved utarbeidelsen av standardavtalen skal operatøren konsultere eier og bruker av oppstrøms gassrørledningsnett. Standardavtalen skal utformes slik at den bidrar til å sikre tredjepartsadgang samtidig som det tas tilbørlig hensyn til eierens og brukerens interesser. Det er i denne forbindelse viktig at operatøren bl.a. sikrer at standardavtalen tar hensyn til ansvar og rettigheter ved mislighold av avtalen, og til partenes behov for sikkerhet for oppfyllelse av

forpliktelsene i henhold til avtalen sett i forhold til partenes økonomiske eksponering som følge av avtalen. Operatøren må etablere vilkår som er akseptable for både eier og bruker. Standardavtalen skal oversendes departementet for godkjenning.

Siste ledd gir departementet mulighet til å følge utviklingen av pris og øvrige vilkår for rett til bruk i annenhåndsmarkedet, enten selv eller ved å utpeke en annen til å gjøre dette, eksempelvis operatøren av det aktuelle oppstrøms gassrørledningsnett.

Til § 66:

§ 66 regulerer operatørens ansvar for driften av oppstrøms gassrørledningsnett. Operatøren for oppstrøms gassrørledningsnett har en viktig oppgave i å bidra til en samlet god utnyttelse av ressursene på norsk kontinentalsokkel. Gjennom de restruktureringer som har skjedd den siste tiden, særlig vedrørende gassforvaltningen, har det aktualisert seg et behov for nærmere regulering av operatørens ansvar for driften av oppstrøms gassrørledningsnett.

Gjennom Gassforhandlingsutvalget (GFU) ble det solgt kildenøytral gass der kontraktene etter inngåelse ble allokert til felt i samsvar med samfunnsøkonomiske kriterier. GFU er permanent avviklet med virkning fra 1. januar 2002. Mens situasjonen tidligere var at gassalgskontrakter ble inngått for det enkelte felt, men likevel av den enkelte eier av gassen på den ene side og kjøper på den annen side, er situasjonen nå at det enkelte selskap selv er ansvarlig for å selge sin forholdsmessige andel av gassen fra det enkelte felt på individuell basis. Når hvert selskap selger sin gass på individuelt grunnlag, vil utfordringene for operatøren med hensyn til å sikre en effektiv drift av oppstrøms gassrørledningsnett være større. Oppfyllelse av den enkelte salgskontrakt kan i større grad en tidligere tenkes å komme i konflikt med en samlet god utnyttelse av oppstrøms gassrørledningsnett.

Driften av oppstrøms gassrørledningsnett ble tidligere utført av en av eierne av det enkelte oppstrøms gassrørledningsnett, ved at denne ble gitt rollen som operatør. Det rettslige grunnlaget for operatørens virksomhet var i stor grad regulert i eieravtalen, og i transportavtaler mellom eierne og brukere av rørledningene. Transportavtalene inneholdt prosedyrer, rutiner mv. i forbindelse med operatørens planlegging, overvåking, koordinering og styring av gasstransporten fra feltene hvor naturgass produseres og til landingspunktet. Disse avtalene ga samlet sett et grunnlag for operatøren til drift av oppstrøms gassrørledningsnett.

Effektiv drift av oppstrøms gassrørledningsnett forutsetter bl.a. at operatøren er i stand til å pålegge brukerne av oppstrøms gassrørledningsnett og rettighetshavere til produserende felt å tilpasse sin virksomhet. Slik tilpasning vil i enkelte tilfeller være nødvendig for å sikre en samlet god utnyttelse av ressursene på norsk kontinentalsokkel. Operatøren må nå som selskapsbaserte salg er innført, forholde seg til hvert selskap som eier den naturgassen som skal transporteres. I den grad flere selskaper har ønsket i forbindelse med bruk av oppstrøms gassrørledningsnett som ikke kan forenes, må operatøren sikres en rett til å drive virksomheten på en hensiktsmessig måte. Departementet ser på denne bakgrunn behov for en nærmere regulering av operatørens særlige driftsansvar gjennom forskrift.

I § 66 første ledd fastslås det at operatøren skal forestå driften av oppstrøms gassrørledningsnett herunder vedlikehold og vedlikeholdsplanlegging, på en god og

forsvarlig måte. Gassco, som er operatør for Gassled, har også ansvaret for koordineringen av vedlikeholdsplanlegging til felt som er knyttet til Gassled. Ved utførelsen av disse oppgavene skal operatøren opptre nøytralt og ikke-diskriminerende.

Operatøren, det vil her si Gassco, skal videre samordne prosessene for og vurdere behovet for videreutvikling av oppstrøms gassrørledningsnett. Dette vil være et omfattende arbeid som stiller store krav til faglig kompetanse. Det er viktig at disse prosessene koordineres, og det er derfor hensiktsmessig at operatøren har ansvar for nevnte samordning. I forbindelse med samordningsansvaret plikter operatøren å utarbeide og holde oppdatert en overordnet transportplan for oppstrøms gassrørledningsnett og tilknyttede anlegg. Det understrekes for ordens skyld at dette ikke betyr at operatøren har enekompetanse med hensyn til videreutvikling av systemet. Operatøren har heller ikke beslutningsmyndighet som sådan med hensyn til videreutvikling av oppstrøms gassrørledningsnett. Det vil eksempelvis være opp til dem som finansierer et prosjekt om etablering av nytt eller videreutvikling av eksisterende oppstrøms gassrørledningsnett å treffe beslutning om innsendelse av en eventuell plan for anlegg og drift på vanlig måte.

Første ledd tredje og fjerde punktum, annet, tredje, fjerde og femte ledd får anvendelse for oppstrøms gassrørledningsnett som omfattes av forskrift om fastsettelse av tariffer. I praksis vil dette si de rørledninger som omfattes av Gassled hvor Gassco er operatør.

I § 66 annet ledd reguleres det samordningsansvaret som operatøren har i forbindelse med nominasjon av gasskvalitet.

§ 66 tredje ledd gir operatøren rett til i visse tilfeller å kreve at brukere av oppstrøms gassrørledningsnett og rettighetshavere til produserende felt for et kortere tidsrom tilpasser sin virksomhet, for å sikre en forsvarlig ressursforvaltning og en effektiv drift av det aktuelle oppstrøms gassrørledningsnett. Slike tilpasninger kan eksempelvis gå ut på at disse plikter å produsere mer eller mindre petroleum enn planlagt.

Operatøren kan i utgangspunktet kun kreve tilpasninger som nevnt for et kortere tidsrom. Dette reflekterer også dagens praksis hvor tilpasningene begrenses til innværende og neste gassdøgn. En rett til å kreve tilpasninger for slike korte tidsrom må anses tilstrekkelig ettersom utgangspunktet er at det enkelte selskap selv sørger for å ha en sikring ved uforutsette hendelser, for eksempel "back-up-avtaler" med andre selskaper.

Retten for operatøren til å kreve tilpasninger i aktiviteten inntreffer ved *"uforutsette hendelser"* som kan føre til *"vesentlige"* driftsmessige forstyrrelser eller at spesifikasjonskravene ved utgangen ikke nås. Kun i *"særlig tilfeller"* kan operatøren kreve at en produsent av naturgass som ikke er bruker av det aktuelle oppstrøms gassrørledningsnett tilpasser sine aktiviteter. *"Særlige tilfeller"* må bl.a. antas å foreligge hvor det ikke er mulig å unngå vesentlige driftsmessige forstyrrelser ved å kreve tilpasninger fra eksisterende brukere.

Et eksempel på en *"uforutsett hendelse"* kan være at et felt som leverer naturgass som er nødvendig for sammensetningen av gassen i oppstrøms gassrørledningsnett, må stenge ned utenom planlagte nedstengninger eller ved driftsmessige avbrudd som ikke med rimelighet kan forventes. Planlagte nedstengninger og forventede driftsmessige avbrudd

er ikke en uforutsett hendelse og må tas høyde for ved planleggingen av aktiviteten. I slike tilfeller gis ikke operatøren myndighet til å gi pålegg etter denne bestemmelsen.

Hva som er vesentlige problemer kan ikke fastslås generelt, men må avgjøres i det konkrete tilfellet. Operatøren avgjør hva som er vesentlig i det enkelte tilfellet. Ved utøvelsen av kompetansen etter tredje ledd må operatøren foreta en helhetsvurdering og herunder ta hensyn til væskeproduksjon. Det forutsettes at operatøren har dialog med Oljedirektoratet i den utstrekning dette er nødvendig for å treffe en beslutning.

Operatøren skal i samråd med berørte parter utarbeide nærmere prosedyrer for anvendelse av bestemmelsen. I prosedyrene vil det bl.a. være naturlig å innta en nærmere definisjon av vilkårene og begrensningene i operatørens myndighet etter bestemmelsen. Berørte parter vil være eierne og brukerne av det relevante oppstrøms gassrørledningsnett og rettighetshaverne til tilknyttede felt.

I utgangspunktet er operatøren som nevnt ikke tillagt myndighet til å kreve tilpasninger utover et kortere tidsrom. I unntakstilfeller kan departementet derimot i det enkelte tilfellet, for å sikre en forsvarlig ressursforvaltning samtykke i at operatøren kan kreve tilpasninger utover et tidsrom som nevnt, jfr. siste setning i tredje ledd. Departementet vil ikke gi slikt samtykke hvor situasjonen som danner grunnlag for å vurdere et pålegg er oppstått fordi et selskap ikke i rimelig grad har sikret seg mot uforutsette hendelser. Bestemmelsen hjemler uansett ikke langvarige pålegg som er ment å kompensere permanente endringer.

I § 66 fjerde ledd reguleres hvilke opplysninger om oppstrøms gassrørledningsnett som skal gjøres tilgjengelig av operatøren. Hensynet bak bestemmelsen er å sikre eksisterende og potensielle brukere informasjon om tilgjengelig kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett. Operatøren har plikt til å sikre at det ikke gis opplysninger om forretningshemmeligheter, for eksempel opplysninger om hvilken kapasitet en bestemt bruker har i oppstrøms gassrørledningsnett.

I § 66 femte ledd reguleres forholdet mellom operatøren, Gassco og eierne i oppstrøms gassrørledningsnett hvor departementet fastsetter tariffen ved forskrift, Gassled. Slike oppstrøms gassrørledningsnett vil som nevnt over kjennetegnes av tredjepartsbruk og av at flere oppstrøms gassrørledningsnett er samlet i en eierstruktur. For å bidra til å sikre naturgassforetak og kvalifiserte kunder adgang på objektive og ikke-diskriminerende vilkår her, er det særlig viktig med en nøytral operatør. Dette ivaretas ved at operatøren ikke kan instrueres generelt eller konkret av eierne av det aktuelle oppstrøms gassrørledningsnett når det gjelder oppgaver som er tillagt ham i dette kapittel eller i medhold av dette kapittel. Dette vil eksempelvis gjelde avgjørelser om hvorvidt det i det enkelte tilfellet foreligger et behørig begrunnet rimelig behov for transport og/eller behandling av naturgass, og hva som finnes av ledig kapasitet. Bestemmelsen her påvirker likevel ikke eiers rett til bl.a., som eier, selv å fastsette budsjett og arbeidsprogram knyttet til budsjettet for de relevante oppstrøms gassrørledningsnett, eller selv å inngå avtaler om anskaffelser. Videre vil eier kunne kreve at operatøren oppfyller sine forpliktelser overfor eier i henhold til gjeldende operatøravtale for å sikre en god operasjonell drift av oppstrøms gassrørledningsnett. På den annen side vil eksempelvis spørsmål om vedlikeholdsprogram fastsettes av operatøren etter konsultasjon med rettighetshaverne til tilknyttede felt, alle brukerne av systemet og eier.

I én bestemmelse er operatørens beslutning eksplisitt betinget av eierens godkjenning, jfr. § 61 annet ledd om hva som skal anses som fysisk tilgjengelig kapasitet.

Til § 67:

Bestemmelsen gir departementet rett til å gi pålegg i tilknytning til oppstrøms gassrørledningsnett i to forskjellige typer tilfelle. Etter første ledd kan departementet gi pålegg for å sikre at naturgassforetak og kvalifiserte kunder gis rett til bruk av oppstrøms gassrørledningsnett i medhold av bestemmelsene i dette kapittel. Slikt pålegg kan eksempelvis gis hvor eier uten grunn unnlater å gjøre kapasitet han ikke selv har et behørig begrunnet rimelig behov for tilgjengelig for andre. Videre kan pålegg som nevnt tenkes gitt hvor en som har fått rett til bruk av kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett og som ikke selv lenger har et behørig begrunnet rimelig behov for denne, uten grunn unnlater å gjøre kapasiteten tilgjengelig i tråd med § 64 annet ledd.

Etter annet ledd kan departementet også gi pålegg om en annen fordeling av kapasitet enn den som følger av reglene i dette kapittel, dersom hensynet til best mulig ressursforvaltning, herunder forsyningsregularitet og produksjonsregularitet, tilsier det. Departementet kan på samme måte gi pålegg om fordeling og refordeling av kapasitet av hensyn til effektiv eksisterende og fremtidig produksjon. Hensynet til effektiv produksjon av felt med marginal økonomisk lønnsomhet kan også begrunne et pålegg som nevnt. Dette reflekterer bestemmelsen i gassmarkedsdirektivets artikkel 23 nr. 2 b)

Departementet kan gi pålegg direkte eller gjennom operatøren. Pålegget rettes til eier eller den med rett til bruk av oppstrøms gassrørledningsnett og vil gå ut på å gi et bestemt naturgassforetak eller kvalifisert kunde, eller en gruppe av slike, adgang til oppstrøms gassrørledningsnett for et bestemt tidsrom, for en bestemt mengde naturgass, for all naturgass fra et bestemt felt eller lignende. I slike tilfeller kan departementet fastsette pris og andre vilkår for bruken. Den pris som fastsettet må baseres på de kostnader den som fratras kapasitet har hatt ved anskaffelsen av kapasiteten, jfr. tredje ledd.

Til § 68

Bestemmelsen gir regler om en tvisteløsningsmekanisme. Bestemmelsen i § 68 er fastsatt som ledd i gjennomføringen av gassmarkedsdirektivets artikkel 23 nr. 3 i norsk lovgivning. Departementet kan selv være tvisteløsningsorgan eller oppnevne et slikt særskilt. Det vil være opp til departementet å bestemme om et eget tvisteløsningsorgan eventuelt skal etableres på permanent basis eller oppnevnes for å tre sammen i aktuelle tilfeller. Partene i en slik tvist vil normalt kunne være det enkelte naturgassforetak eller kvalifiserte kunde som ønsker adgang til bruk av kapasitet på den ene side, og operatøren som forestår driften av oppstrøms gassrørledningsnett eller eier av dette på den annen. Eier kan i forbindelse med løsning av en uenighet om adgang til oppstrøms gassrørledningsnett bl.a. avkreves et separat regnskap for transport i oppstrøms gassrørledningsnett i tråd med gassmarkedsdirektivets artikkel 23 nr. 3 jfr. artikkel 12.

Det presiseres for ordens skyld at § 68 ikke påvirker partenes adgang til å få en sak prøvd for de alminnelige domstoler etter tvistemålsloven.

Til § 69

§ 69 første ledd:

Første ledd angir et begrenset virkeområde for enkelte av bestemmelsene i kapittel 9. For oppstrøms gassrørledningsnett som ikke er omfattet av egen forskrift om fastsettelse av tariff, det vil per i dag si oppstrøms gassrørledningsnett som ikke er omfattet av Gassled, vil kun enkelte av bestemmelsene i kapittel 9 få anvendelse. Det vises til de generelle kommentarene og kommentarene til § 59 over for en nærmere begrunnelse for dette skillet.

§ 69 annet ledd:

Annet ledd gir departementet adgang til å bestemme at også tilknyttede anlegg til oppstrøms gassrørledningsnett skal omfattes av reglene som gjelder for oppstrøms gassrørledningsnett fastsatt i og i medhold av dette kapittel. Det vil kunne være aktuelt å fastsette dette for tilknyttede anlegg for å sikre en helhetlig regulering av flere innretninger for transport og behandling av petroleum. Det kan således være behov for tilsvarende regulering som for et oppstrøms gassrørledningsnett selv om en innretning i et gitt tilfelle ikke faller inn under definisjonen av et oppstrøms gassrørledningsnett, samt for tilknyttede innretninger for transport og behandling av kondensat. Dette vil eksempelvis kunne være tilfelle for mottaksterminalene på kontinentet, som i henhold til gassmarkedsdirektivet ikke vil være å anse som oppstrøms gassrørledningsnett.

§ 69 tredje ledd:

Bestemmelsen pålegger departementet å innen 1. januar 2008 vurdere ordningen i § 61 syvende ledd som gir fortrinnsrett for eier ved fordeling av ledig kapasitet i førstehåndsmarkedet og å foreta nødvendige tiltak på bakgrunn av vurderingene. Bakgrunnen for at bestemmelsen tas inn er bl.a. uttalelser fra flere av høringsinstansene hvor det ble argumentert både for og imot denne fortrinnsretten for eier. En finner at det på nåværende tidspunkt er riktig å ha en fortrinnsrett for eier, men at ordningen må følges særlig nøye.

Til § 70

I medhold av første ledd vil departementet kunne fastsette utfyllende bestemmelser ved forskrift eller ved enkeltvedtak. Forskriften om fastsettelse av tariff for bruk av oppstrøms gassrørledningsnett vil bl.a. bli fastsatt i medhold av denne regelen.

I henhold til annet ledd vil departementet kunne etablere særlige regler om unntak for visse eksisterende transportavtaler. Hensikten vil være å sikre etterlevelse av prinsippene som kommer til uttrykk i merknadene til § 63 første ledd. Dersom det skulle vise seg at et naturgassforetak samlet sett for samtlige fastsatte tariff kommer i en dårligere økonomisk stilling i henhold til de nye forskriftene enn tilfellet var samlet sett da det ble betalt i henhold til avtaler godkjent i medhold av petroleumsloven § 4-8, vil

det kunne være anledning til å søke departementet om å opprettholde enkelte eksisterende avtaler i en slik utstrekning at denne brukeren samlet blir stilt omtrent likt under de fastsatte tariffene som tidligere. I den grad enkelte eksisterende avtaler, eller enkelte rettigheter og forpliktelser etter en slik avtale, skulle bli opprettholdt i henhold til ovenstående vil de opprettholdte bestemmelsene i en slik avtale gjelde fullt ut for disse volumene istedenfor de nye bestemmelsene som fastsettes i og i medhold av dette kapittel.

Olje- og energidepartementet

Tilrår:

Forskrift om endring i forskrift 27. juni 1997 nr. 653 til lov om petroleumsvirksomhet fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.

Forskrift om endring i forskrift 27. juni 1997 nr. 653 til lov om petroleumsvirksomhet.

Fastsatt ved kgl.res. 20. desember 2002. Fastsatt med hjemmel i lov 29.november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet §§ 10-18 første ledd og § 4-8

I

Kapittel 9 Adgang til oppstrøms gassrørledningsnett

§ 59 Prinsipper for adgang til oppstrøms gassrørledningsnett

Naturgassforetak og kvalifiserte kunder som har et behørig begrunnet rimelig behov for transport og/eller behandling av naturgass skal på objektive og ikke-diskriminerende vilkår ha rett til adgang til oppstrøms gassrørledningsnett, herunder anlegg som yter tilknyttede tekniske tjenester i forbindelse med slik adgang, i samsvar med reglene i dette kapittel.

Operatør, eier og den med rett til bruk av oppstrøms gassrørledningsnett skal ved mottak av forespørsler fra naturgassforetak og kvalifiserte kunder om adgang til bruk av kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett sørge for at slike forespørsler behandles innen rimelig tid.

Det er et vilkår for rett til bruk av kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett at naturgass for transport og/eller behandling har spesifikasjoner som med rimelighet er forenlige med tekniske krav for og hensynet til effektiv drift av oppstrøms gassrørledningsnett, herunder tilstrekkelig trykk ved inngangen til at slik naturgass kan nå utgangen.

Operatøren fastsetter de nærmere vilkår og prosedyrer for anvendelse av denne bestemmelsen etter konsultasjon med eier og brukere av oppstrøms gassrørledningsnett. Operatøren kan nekte adgang når vilkårene for rett til bruk etter denne bestemmelsen ikke er oppfylt.

§ 60 Definisjoner

Med eier forstås i dette kapittel både interessentskap og selskap som eier oppstrøms gassrørledningsnett, og deltakere i slike interessentskap og selskap.

Med ledig kapasitet forstås i dette kapittel den kapasitet som er fysisk tilgjengelig til enhver tid, unntatt den kapasitet som er nødvendig for å oppfylle eksisterende avtaler om transport av naturgass og rett til bruk av kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett og for å sikre god drift av oppstrøms gassrørledningsnett.

Med avtale i førstehåndsmarkedet forstås i dette kapittel avtale om rett til bruk av ledig kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett som naturgassforetak eller kvalifiserte kunder

inngår med eier av oppstrøms gassrørledningsnett i egenskap av eier, eller med operatøren på vegne av eier i egenskap av eier.

Med avtale i annenhåndsmarkedet forstås i dette kapittel annen avtale om overføring av rett til bruk av kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett enn den som omfattes av avtale i førstehåndsmarkedet.

Med tariff forstås i dette kapittel betaling for rett til bruk av kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett.

§ 61 Inngåelse av avtale i førstehåndsmarkedet

Eier skal gjøre ledig kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett i førstehåndsmarkedet tilgjengelig for operatøren som skal gjøre denne tilgjengelig samlet. Ledig kapasitet skal kun gjøres tilgjengelig for naturgassforetak og kvalifiserte kunder. Avtale i førstehåndsmarkedet inngås med operatøren på vegne av eieren.

Operatøren skal fremlegge en innstilling til eier om hva som skal anses som fysisk tilgjengelig kapasitet. Før operatøren legger innstillingen til grunn ved fastsettelse av ledig kapasitet, må eier ha godkjent innstillingen. Fysisk tilgjengelig kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett skal under hensyn til effektiv drift fastsettes høyest mulig.

Operatøren skal til kunngjorte tidspunkter åpne for at naturgassforetak og kvalifiserte kunder kan reservere rett til bruk av ledig kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett for gitte tidsrom. Operatøren fastsetter på bakgrunn av reglene i, og i medhold av dette kapittel hvilken kapasitet som til enhver tid er ledig. Det skal settes frist for slik reservasjon. Det skal åpnes for reservasjon av ledig kapasitet på kortsiktig og langsiktig basis.

Dersom summen av etterspurte reserveringer som nevnt i tredje ledd ved fristens utløp ikke overstiger den kapasitet som det er åpnet for reservasjon av, skal naturgassforetak og kvalifiserte kunder tildeles rett til bruk av ledig kapasitet i henhold til sine reserveringer. Etter slik tildeling skal øvrig ledig kapasitet som etterspørres, og som det er åpnet for reservasjon av i henhold til tredje ledd, tildeles naturgassforetak og kvalifiserte kunder fortløpende.

Rett til bruk av ledig kapasitet på langsiktig basis skal tildeles før rett til bruk av ledig kapasitet på kortsiktig basis. Før tildeling av rett til bruk av ledig kapasitet på langsiktig basis kan operatøren fastsette en andel av ledig kapasitet som skal tilbakeholdes for tildeling på kortsiktig basis på et senere tidspunkt.

Dersom summen av etterspurte reserveringer overstiger den ledige kapasitet som det er åpnet for reservasjon av i henhold til tredje ledd, skal naturgassforetak og kvalifiserte kunder tildeles rett til bruk av ledig kapasitet i henhold til en fordelingsnøkkel. Fordelingsnøkkel skal fastsettes for bestemte tidsrom av operatøren, basert på det enkelte naturgassforetak og kvalifiserte kunde sin produksjon, salg, lån eller kjøp av naturgass som medfører behov for transport og/eller behandling i oppstrøms gassrørledningsnett, korrigert for dennes eksisterende rett til bruk.

Ved fordeling av rett til bruk av ledig kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett skal det likevel først tas hensyn til eierens behørig begrunnede rimelige behov, oppad begrenset til det dobbelte av dennes eierandel i det aktuelle oppstrøms gassrørledningsnett. Dersom summen av etterspurt reservasjon fra eierne etter første punktum overstiger den kapasitet som det er åpnet for reservasjon av, skal det tildeles rett til bruk blant eierne basert på fordelingsnøkkelen i sjettede ledd.

§ 62 Fordeling av ny kapasitet som følge av utvidelser

Ved fordeling av rett til bruk av økt ledig kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett, skal det først tas hensyn til behørig begrunnet rimelig behov til den som bekoster slik kapasitet, oppad begrenset til dennes andel av investeringen. Departementet kan bestemme at begrensningen oppad til den enkeltes andel av investeringen etter første punktum ikke skal gjelde, herunder fastsette en annen begrensning.

§ 63 Tariff ved avtale i førstehåndsmarkedet

Tariff ved avtale i førstehåndsmarkedet skal være i overensstemmelse med bestemmelsene fastsatt i og i medhold av dette kapittel.

Tariff skal betales for den rett bruker har til kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett uavhengig av om denne kapasiteten faktisk benyttes.

Tariffen består av et kapitalelement og et driftselement.

Kapitalelementet fastsettes av departementet. Ved fastsettelse skal det tas hensyn til at best mulig ressursforvaltning fremmes. Kapitalelementet skal videre fastsettes slik at eier kan forvente en rimelig avkastning på investert kapital. Det kan også tas hensyn til andre særlige forhold.

Driftselementet skal være slik at verken eier eller operatøren har tap eller fortjeneste ved driften av oppstrøms gassrørledningsnett ut over den avkastning som er fastsatt i medhold av fjerde ledd. Departementet kan fastsette hvilke kostnader det skal tas hensyn til ved beregning av driftselementet. Dersom hensynet til effektiv drift tilsier det, kan departementet samtykke i at prinsippet som nevnt i første punktum fravikes.

Departementet fastsetter hvordan kostnader knyttet til forpliktelser ved fremtidig disponering av innretninger for transport av naturgass skal dekkes.

§ 64 Overføring av rett til bruk av kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett - annenhåndsmarkedet

Rett til bruk av kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett kan overføres ved avtale i annenhåndsmarkedet. Slik avtale kan kun inngås med naturgassforetak og kvalifiserte kunder som har et behørig begrunnet rimelig behov for transport og/eller behandling av naturgass som samsvarer med de krav som gjelder for det relevante oppstrøms gassrørledningsnett, jfr. § 59 tredje ledd. Operatøren skal før slik avtale inngås eller så snart som mulig etter slik avtale er inngått ta stilling til om vilkårene for rett til adgang er oppfylt og således om det skal gis rett til adgang i henhold til avtalen.

Når den som har rett til bruk av kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett ikke lenger selv har behørig begrunnet rimelig behov for hele eller deler av denne, skal naturgassforetak og kvalifiserte kunder som oppfyller vilkårene i første ledd, ha rett til adgang til denne kapasiteten.

Operatøren skal gis opplysninger om forhold som nevnt i annet ledd og skal underrettes når det er inngått avtale i annenhåndsmarkedet.

Operatøren skal tilrettelegge og drive en markedsplass for overføring av rett til bruk av kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett. Operatøren skal utarbeide regler for markedsplassen som skal godkjennes av departementet. Andre enn operatøren kan ikke drive markedsplass for overføring av rett til bruk av kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett som de ikke selv disponerer, uten etter samtykke fra departementet. Departementet kan bestemme at all overføring av rett til bruk i annenhåndsmarkedet skal skje gjennom markedsplassen.

§ 65 Departementets behandling av avtaler om bruk

Den enkelte avtale om bruk av kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett inngått med naturgassforetak og kvalifiserte kunder skal ikke fremsendes departementet for godkjenning, med mindre departementet bestemmer dette.

Avtaler i førstehåndsmarkedet skal inngås i henhold til standardavtale utarbeidet av operatøren og godkjent av departementet. Ved utarbeidelse av standardavtalen skal operatøren konsultere eier og brukere av det relevante oppstrøms gassrørledningsnett og ta rimelig hensyn til deres interesser.

Departementet kan bestemme at avtale om bruk av kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett og vilkårene for overføring av rett til bruk som nevnt i annenhåndsmarkedet, skal meddeles departementet eller den departementet utpeker.

§ 66 Systemansvar

Operatøren skal forestå driften av oppstrøms gassrørledningsnett, herunder forestå vedlikehold og vedlikeholdsplanlegging, på en god og forsvarlig måte. Operatøren skal opptre nøytralt og ikke-diskriminerende. Operatøren skal koordinere vedlikeholdsplanlegging for tilknyttede felt. Operatøren skal videre samordne prosessene for videreutvikling av oppstrøms gassrørledningsnett, samt selv vurdere behovet for å utføre slik videreutvikling.

Operatøren skal samordne nominasjoner av gasskvalitet ved inngang og utgang av oppstrøms gassrørledningsnett.

Operatøren kan ved uforutsette hendelser kreve at brukere for et kortere tidsrom tilpasser sine leveranser av naturgass ved inngangen til oppstrøms gassrørledningsnett, for å sikre at produsert naturgass ikke skaper vesentlige driftsmessige forstyrrelser eller forringelse av gasskvalitet slik at spesifikasjonskravene ved utgangen av oppstrøms gassrørledningsnett ikke blir møtt. I særlige tilfeller kan operatøren også kreve at rettighetshaver til utvinningstillatelse hvor det utvinnes petroleum for et kort tidsrom tilpasser sin virksomhet i utvinningstillatelsen for å imøtekomme hensynene etter første

punktum. Operatøren skal i samråd med berørte parter utarbeide prosedyrer for anvendelse av bestemmelsen. Tilpasninger utover kortere tidsrom kan kun kreves etter samtykke fra departementet i det enkelte tilfellet.

Operatøren skal gjøre tilgjengelig opplysninger om ledig kapasitet i oppstrøms gassrørledningsnett samt om kapasitet som nevnt i § 64 tredje ledd til naturgassforetak og kvalifiserte kunder som ber om slike opplysninger. Operatøren plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til forretningshemmeligheter operatøren får vite om i henhold til denne forskrift, med mindre denne har krav på slike opplysninger i henhold til lov eller forskrift.

Eier av oppstrøms gassrørledningsnett kan ikke instruere operatøren i utførelsen av oppgaver som er tillagt operatøren i eller i medhold av dette kapitlet, med mindre annet er særskilt bestemt i denne forskrift.

§ 67 Pålegg

Dersom naturgassforetak og kvalifiserte kunder ikke gis adgang til oppstrøms gassrørledningsnett i samsvar med bestemmelsene i dette kapittel kan departementet, direkte eller gjennom operatøren, gi eier eller den som har rett til bruk av oppstrøms gassrørledningsnett pålegg om å gi disse rett til bruk av kapasitet.

Departementet kan gi pålegg om fordeling og refordeling av kapasitet dersom departementet finner at kapasiteten ikke er fordelt eller fordeles på en måte som sikrer en best mulig ressursforvaltning, herunder forsyningsregularitet og produksjonsregularitet. Departementet kan også gi pålegg om fordeling og refordeling av kapasitet for å unngå vanskeligheter i oppstrøms gassrørledningsnett som ikke med rimelighet kan overvinnes, og som kan svekke effektiv eksisterende og planlagt produksjon av petroleum, herunder i forekomster med begrenset økonomisk levedyktighet.

Naturgassforetak og kvalifiserte kunder som fratras kapasitet i medhold av bestemmelsene i første eller annet ledd, skal gis kompensasjon som tar hensyn til deres kostnader ved anskaffelse av slik kapasitet.

§ 68 Tvister

Uenighet om adgang til oppstrøms gassrørledningsnett kan bringes inn for departementet eller den departementet bemyndiger for endelig avgjørelse. Slik avgjørelse skal fattes uten ugrunnet opphold etter at saken er brakt inn. Departementet eller den departementet bemyndiger kan, som tvisteløsningsorgan, kreve at eier av slike innretninger må avgi separat regnskap for transport i oppstrøms gassrørledningsnett, samt øvrige opplysninger for løsning av tvisten.

§ 69 Virkeområdet for enkelte bestemmelser i dette kapittel

Reglene i §§ 59 fjerde ledd, 61 unntatt syvende ledd første punktum, 63, 64 tredje og fjerde ledd, 65 og 66 første ledd tredje og fjerde punktum, annet, tredje, fjerde og femte ledd får kun anvendelse for oppstrøms gassrørledningsnett som omfattes av forskrift om fastsettelse av tariffer.

Departementet kan bestemme at også tilknyttede anlegg til oppstrøms gassrørledningsnett, så som behandlingsanlegg, terminal og endelig mottaksterminal, samt innretninger for transport og behandling av kondensat, skal omfattes av reglene om oppstrøms gassrørledningsnett gitt i og i medhold av denne forskrift.

Departementet skal senest innen 1. januar 2008 vurdere om ordningen med fortrinnsrett for eierne som beskrevet i § 61 syvende ledd skal videreføres.

§ 70 Avsluttende bestemmelser

Departementet fastsetter utfyllende bestemmelser til reglene i dette kapitlet ved forskrift eller enkeltvedtak.

Departementet kan fastsette at en eller flere av bestemmelsene i dette kapittel med unntak av § 59 ikke skal gjelde i forhold til nærmere bestemte avtaler om transport av naturgass i oppstrøms gassrørledningsnett godkjent i medhold av lovens § 4-8 før denne forskriftens ikrafttredelse.

II

Någjeldende kapittel 9 blir nytt kapittel 10.

Någjeldende §§ 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75 og 76 blir henholdsvis §§ 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87 og 88.

III

Forskriften trer i kraft 1. januar 2003.